

Utbildningsutskottets betänkande 2025/26:UbU6

Förskolan

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna. I skrivelsen redogör regeringen för sin bedömning av de iakttagelser och den rekommendation till regeringen som Riksrevisionen har redovisat i sin rapport om likvärdighet i förskolan – statens stöd, uppföljning och tillsyn.

Vidare föreslår utskottet att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden som väckts med anledning av skrivelsen och samtliga motionsyrkanden om förskolan från allmänna motionstiden 2025/26 med hänvisning till bl.a. gällande bestämmelser och pågående arbete.

I betänkandet finns 17 reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

Regeringens skrivelse 2025/26:67 Riksrevisionens rapport om likvärdighet i förskolan – statens stöd, uppföljning och tillsyn.

Sju yrkanden i följdmotioner.

38 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet6

Ärendet och dess beredning.....6

Utskottets överväganden.....7

 Riksrevisionens rapport om likvärdighet i förskolan – statens stöd,
 uppföljning och tillsyn.....7

 Utskottets ställningstagande.....17

 Kvalitet och deltagande i förskolan19

 Utskottets ställningstagande.....29

 Personalkategorier och kompetens i förskolan31

 Utskottets ställningstagande.....35

 Motioner som bereds förenklat.....35

 Utskottets ställningstagande.....35

Reservationer36

 1. Ansvaret för tillsyn och tillståndsprövning, punkt 1 (S, V)36

 2. Ansvaret för tillsyn och tillståndsprövning, punkt 1 (C)37

 3. Ansvaret för tillsyn och tillståndsprövning, punkt 1 (MP)38

 4. Statligt stöd till förskolor, punkt 2 (MP).....39

 5. En förskolekommission, punkt 3 (MP).....39

 6. Barngruppernas storlek och personaltäthet i förskolan, punkt 5 (S)40

 7. Barngruppernas storlek och personaltäthet i förskolan, punkt 5 (V)41

 8. Barngruppernas storlek och personaltäthet i förskolan, punkt 5
 (MP)41

 9. Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds, punkt 6
 (S, V)42

 10. Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds, punkt 6
 (MP)43

 11. Förutsättningar för kvalitet och deltagande i förskolan, punkt 7 (S)44

 12. Förutsättningar för kvalitet och deltagande i förskolan, punkt 7 (V)....44

 13. Förutsättningar för kvalitet och deltagande i förskolan, punkt 7 (C)....46

 14. Skyddad yrkestitel för barnskötare, punkt 8 (V).....47

 15. Skyddad yrkestitel för barnskötare, punkt 8 (C)47

 16. Skyddad yrkestitel för barnskötare, punkt 8 (MP).....48

 17. Kompetensutveckling för personal i förskolan, punkt 9 (S)49

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag50

 Skrivelsen.....50

 Följdmotionerna50

 Motioner från allmänna motionstiden 2025/2651

Bilaga 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet56

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Riksrevisionens rapport om likvärdighet i förskolan

1. Ansvaret för tillsyn och tillståndsprövning

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:60 av Lars Johnsson (M),

2025/26:2021 av Johanna Rantsi (M) yrkandena 1 och 2,

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkandena 18 och 21,

2025/26:3861 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 1 och 2,

2025/26:3863 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt

2025/26:3866 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 1 (S, V)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (MP)

2. Statligt stöd till förskolor

Riksdagen avslår motion

2025/26:3866 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 4 (MP)

3. En förskolekommission

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 15 och

2025/26:3866 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 3.

Reservation 5 (MP)

4. Regeringens skrivelse

Riksdagen lägger skrivelse 2025/26:67 till handlingarna.

Kvalitet och deltagande i förskolan

5. Barngruppernas storlek och personaltäthet i förskolan

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkandena 11 och 12,

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 16,

2025/26:3618 av Patrik Karlson (L) och

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 21.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (V)

Reservation 8 (MP)

6. Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1805 av Aida Birinxhiku (S),
2025/26:1831 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,
2025/26:2577 av Saila Quicklund (M),
2025/26:2696 av Magnus Manhammar (S) och
2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 64.

Reservation 9 (S, V)

Reservation 10 (MP)

7. Förutsättningar för kvalitet och deltagande i förskolan

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1200 av Caroline Högström (M),
2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkandena 14–16,
2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 5 och 6,
2025/26:3499 av Helene Odenjung och Gulan Avci (båda L) och
2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 41.

Reservation 11 (S)

Reservation 12 (V)

Reservation 13 (C)

Personalkategorier och kompetens i förskolan

8. Skyddad yrkestitel för barnskötare

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1896 av Johan Andersson m.fl. (S),
2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 13,
2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 4 och
2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 23.

Reservation 14 (V)

Reservation 15 (C)

Reservation 16 (MP)

9. Kompetensutveckling för personal i förskolan

Riksdagen avslår motion

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 25.

Reservation 17 (S)

Motioner som bereds förenklat

10. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 3 mars 2026

På utbildningsutskottets vägnar

Joar Forssell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Joar Forssell (L), Anders Ygeman (S), Patrick Reslow (SD), Josefin Malmqvist (M), Linus Sköld (S), Robert Stenkvist (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Mats Wiking (S), Jörgen Grubb (SD), Rose-Marie Carlsson (S), Isabell Mixter (V), Mathias Bengtsson (KD), Anders Alftberg (SD), Camilla Hansén (MP), Lars-Ingvar Ljungman (M) och Anders Ådahl (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Den 27 maj 2025 överlämnade riksdagen Riksrevisionens rapport Likvärdighet i förskolan – statens stöd, uppföljning och tillsyn (RiR 2025:15) till regeringen. Den 20 november 2025 återkom regeringen till riksdagen med skrivelse 2025/26:67 Riksrevisionens rapport om likvärdighet i förskolan – statens stöd, uppföljning och tillsyn. Vid utskottets sammanträde den 4 november 2025 informerade Riksrevisionen utskottet om rapporten.

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse och sju yrkanden i tre följdmotioner samt i samband härmed sex yrkanden från den allmänna motionstiden 2025/26. Därutöver behandlar utskottet 32 yrkanden från den allmänna motionstiden 2025/26 som handlar om förskola och annan pedagogisk verksamhet. Av de senare bereds nio motionsyrkanden förenklat eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens rapport om likvärdighet i förskolan – statens stöd, uppföljning och tillsyn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelse 2025/26:67 Riksrevisionens rapport om likvärdighet i förskolan – statens stöd, uppföljning och tillsyn till handlingarna och avslår motionsyrkanden om ansvar för tillsyn och tillståndsprövning, statligt stöd till förskolor och tillsättandet av en förskolekommission.

Jämför reservation 1 (S, V), 2 (C), 3 (MP), 4 (MP) och 5 (MP).

Bakgrund

Riksrevisionen har granskat statens arbete för att främja en likvärdig förskola. Granskningen redovisas i rapporten Likvärdighet i förskolan – statens stöd, uppföljning och tillsyn (RiR 2025:15). I skrivelse 2025/26:67 Riksrevisionens rapport om likvärdighet i förskolan – statens stöd, uppföljning och tillsyn behandlar regeringen de iakttagelser och den rekommendation till regeringen som Riksrevisionen har redovisat i sin rapport. De rekommendationer som Riksrevisionen riktar till Skolverket och Skolinspektionen behandlas inte i regeringens skrivelse.

Riksrevisionens granskning

Riksrevisionens iakttagelser

Bakgrund och syfte med granskningen

Riksrevisionen har granskat om staten arbetar effektivt för att främja en likvärdig förskola. Granskningen omfattar Skolverkets stöd för att utveckla utbildningen i förskolan, hur utvecklingen i förskolan har följts upp samt Skolinspektionens tillsyn och kvalitetsgranskning. Dessutom omfattar den om nuvarande ansvarsfördelning mellan Skolinspektionen och kommunerna bidrar till en rättssäker och enhetlig tillsyn av förskolan.

Riksrevisionens samlade bedömning är att det finns indikationer på att förskolan inte lever upp till skollagens krav på likvärdighet. Mot den bakgrunden samt med tanke på förskolans viktiga roll för barns utveckling och lärande är statens arbete med att främja en likvärdig förskola ett viktigt område att granska enligt Riksrevisionen.

Granskningens övergripande fråga är om regeringen och skolmyndigheterna arbetar effektivt för att främja målet om en likvärdig förskola.

Riksrevisionens slutsatser

Myndigheternas arbete är inte tillräckligt effektivt

Riksrevisionens övergripande slutsats är att Skolverket och Skolinspektionen inte arbetar tillräckligt effektivt för att främja målet om en likvärdig förskola. Trots att förskolan spelar en viktig roll i barns utveckling och lärande, och trots att det offentliga lägger omfattande resurser på denna skolform, pekar Riksrevisionen på att förskolan ofta hamnat i skymundan i både regeringens och myndigheternas insatser och uppföljningar. Riksrevisionen bedömer också att nuvarande tillstånds- och tillsynssystem för förskolan, som är delat mellan kommunerna och Skolinspektionen, inte främjar en enhetlig och rättssäker tillsyn.

Riksrevisionen konstaterar att Skolverkets generella skolutvecklingsstöd inte når alla förskolor och huvudmän och att det särskilt drabbar små enskilda huvudmän. Riksrevisionen pekar bl.a. på att det kräver en viss kapacitet för att ta del av de generella skolutvecklingsstöden, vilket små huvudmän har svårt att uppfylla. Flera av de skolutvecklingsinsatser som Skolverket tillhandahåller riktar sig till hela skolväsendet och kan, enligt Riksrevisionen, vara svåra att tillämpa i förskolemiljö. De kvalitetsdialoger som Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) genomför sedan hösten 2022 har för många enskilda huvudmän varit en första kontakt med myndigheterna. Riksrevisionen anger att dessa huvudmän inte tidigare har upplevt att Skolverket har riktat sig till dem eller att de inte har haft kunskap om de skolutvecklingsinsatser som myndigheten erbjuder.

Riksrevisionen bedömer att förskolor och huvudmän behöver mer stöd i det systematiska kvalitetsarbetet. Det stöd som finns tillgängligt är inte lika utvecklat för förskolan som för övriga skolformer och därtill finns inte samma tillgång till nationell statistik för förskolan som för andra skolformer vilket sammantaget kan försvåra det kompensatoriska arbetet i förskolan. Enligt Riksrevisionen har även Skolverket identifierat att det behövs ett utökat stöd.

Utvecklingen i förskolan har inte följts upp tillräckligt

Riksrevisionen bedömer att det behövs bättre kunskap om läget i förskolan. Riksrevisionen konstaterar att uppföljningen av förskolans utveckling har varit otillräcklig och att regeringen har tillsatt få statliga utredningar som enbart haft fokus på förskolan. Enligt Riksrevisionen har skolmyndigheterna inte regelbundet följt upp utvecklingen av förskolan och aspekter av likvärdighet har belysts i liten utsträckning. Riksrevisionen påpekar att statistiken för förskolan, jämfört med statistiken för andra skolformer, är begränsad, vilket försvårar för huvudmännen i deras kvalitetsarbete och i resursfördelningen. Riksrevisionen anger att ett sätt att utveckla uppföljningen är att ta fram nationella kvalitetsindikatorer som över tid mäter förutsättningar för likvärdighet. Riksrevisionen bedömer att indikatorer som mäter exempelvis barngruppernas storlek och personalens utbildningsnivå i förhållande till barnens

förutsättningar kan, om de synliggörs, vara ett sätt att öka likvärdigheten i förskolan.

Riksrevisionen framhåller att uppdraget till Skolinspektionen om att granska kvaliteten och måloppfyllelsen i förskolan (U2016/01382), ledde till den reviderade läroplanen, Lpfö 18. Uppdraget inriktades på olika aspekter av kvalitet i förskolans verksamhet och skulle lyfta fram viktiga utvecklingsområden, där barngruppernas storlek med barn under tre år i fokus särskilt analyserades. Riksrevisionen anser att kunskapen om förskolan som det konkreta regeringsuppdraget gav visar på vikten av att regelbundet följa utvecklingen i förskolan. Riksrevisionen anger att Skolinspektionen därefter har genomfört få granskningar som handlar om förskolan och att regeringen har gett Skolinspektionen få uppdrag som är specifikt inriktade på förskolan.

Riksrevisionens granskning visar också att Skolverket sällan har utvärderat långsiktiga effekter av myndighetens skolutvecklingsinsatser eller om insatserna bidragit till att utveckla undervisningen i förskolan. Enligt Riksrevisionen är förskolan mer exkluderad än andra skolformer i Skolverkets utvärderingar.

Brister i tillsynen av förskolan

Riksrevisionen bedömer att nuvarande tillsynssystem för förskolan, där tillsynen är delad mellan kommunerna och Skolinspektionen, inte främjar en enhetlig och rättssäker tillsyn. Riksrevisionen framhåller att kommuner har olika förutsättningar, resurser och tillgång till kompetens för att bedriva tillsyn samt att den vägledning som Skolverket tillhandahåller inte täcker alla delar av tillsynsprocessen. Riksrevisionen framhåller vidare att Skolinspektionen, i enlighet med myndighetens instruktion, som huvudregel granskar förskolan på huvudmannanivå och inte på verksamhetsnivå. Kommuner granskar däremot enskilda huvudmän på verksamhetsnivå, vilket utgör en skillnad mot Skolinspektionens tillsyn. Det påverkar exempelvis vilka brister som är möjliga att identifiera. Riksrevisionen bedömer att skillnaderna inte möjliggör en enhetlig tillsyn av enskilda och kommunala huvudmän. Riksrevisionen konstaterar att den urvalsmodell som Skolinspektionen använder för sin regelbundna tillsyn kan vara mindre träffsäker för förskolan eftersom den bygger på antagandet om att huvudmän som har en hög risk för brister i sina skolor också har en hög risk för brister i sina förskolor.

Riksrevisionen påpekar att regeringen i skrivelsen En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn (skr. 2009/10:79) har lyft fram att det kan finnas behov av mer utförligt stöd när tillsyn utförs av flera olika aktörer men att regeringen inte har tagit något initiativ till en sådan åtgärd när det gäller tillsynen av fristående förskolor. Riksrevisionen konstaterar att regeringen inte har vidtagit några större åtgärder för hur tillsynen av förskolan fungerar, trots att regeringen har utrett frågan och att de problem som Riksrevisionen konstaterar är påvisade.

Riksrevisionens rekommendationer till regeringen

Riksrevisionen lämnar följande rekommendation till regeringen: Se till att det finns förutsättningar för en rättssäker och enhetlig tillståndsprovning och tillsyn av alla förskolor på verksamhetsnivå, exempelvis att Skolinspektionen får ansvar för tillståndsprovning och tillsyn av alla förskolor, eller att en myndighet får ansvar för tillsynsvägledning till kommunerna samtidigt som Skolinspektionen får ansvar att utöva tillsyn av den kommunala förskolan på verksamhetsnivå.

Regeringens skrivelse

Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser

Se till att det finns förutsättningar för en rättssäker och enhetlig tillståndsprovning och tillsyn av alla förskolor på verksamhetsnivå

Regeringen instämmer delvis i Riksrevisionens iakttagelser om att det delade tillstånds- och tillsynsansvaret mellan Skolinspektionen och kommunerna för förskolan inte säkerställer en rättssäker och enhetlig tillsyn. Att tillsynen av kommunala förskolor respektive fristående förskolor inte är enhetlig och att det enligt Riksrevisionen finns brister i den statliga vägledningen är dock enligt regeringen inte detsamma som att tillsynen inte skulle vara rättssäker.

Ge Skolinspektionen ansvar för tillståndsprovning och tillsyn av alla förskolor

Riksrevisionen föreslår som ett alternativ att Skolinspektionen skulle kunna ges ansvaret för tillståndsprovning och tillsyn av alla förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg oavsett huvudman. I skrivelsen konstaterar regeringen att regeringens bedömningar av för- och nackdelar med nuvarande system återfinns i budgetpropositionen för 2025. Regeringen bedömde vid det tillfället att en ny organisation med tillsyn och kvalitetsgranskning i Skolinspektionens regi riskerar att kosta mer än den tillsyn som kommunerna utövar över berörda verksamheter. Vidare finns det enligt regeringen svårigheter att uppnå likvärdig täckningsgrad respektive träffsäkra urval bland de berörda verksamheterna. En fördel med kommunernas tillsyn är att den kan omfatta årliga eller regelbundet återkommande kontroller av samtliga verksamheter, till skillnad från Skolinspektionens tillsyn, som tar sin utgångspunkt i bl.a. en behovsanalys som innebär att tillsynen genomförs vid de verksamheter där behovet av tillsyn bedöms vara störst. Regeringen konstaterade vidare att om Skolinspektionen skulle ta över tillsynen och dessutom utöva den på såväl huvudmannanivå som enhetsnivå skulle myndighetens tillsynsansvar omfatta ytterligare ca 3 200 enheter med enskild huvudman. Det skulle kräva en helt annan dimensionering och organisation av myndigheten. Skolinspektionen har, i fråga om förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg med enskild huvudman, tillsyn över hur kommunerna uppfyller sitt tillsynsansvar över de

enskilda huvudmännen. En viss likvärdighet i granskningen finns det alltså redan enligt regeringen (prop. 2024/25:1 utg.omr. 16 s. 68).

Regeringen delar Riksrevisionens bedömning om att Skolinspektionen ska kunna göra träffsäkra urval av granskningsobjekt. Det kräver tillgång till bl.a. tydliga indikatorer, något som inte finns för förskolan på motsvarande sätt som för t.ex. grund- och gymnasieskolan. Dessutom är det svårt för Skolinspektionen att uppnå likvärdig täckningsgrad bland de berörda verksamheterna. Regeringen återger även Riksrevisionens redogörelse för att ett övertagande av tillsynsansvaret från kommunerna till Skolinspektionen, på både huvudmann- och verksamhetsnivå, sannolikt skulle medföra ökade statliga kostnader. Kostnadernas omfattning är okänd, eftersom det inte har utretts sedan 2018.

Regeringen vidhåller mot den angivna bakgrunden sin bedömning av för- och nackdelarna med nuvarande system. Regeringen konstaterar också att om även tillståndsprövningen skulle flyttas till Skolinspektionen skulle det ställa ytterligare krav på förändrad dimensionering och organisation av myndigheten.

Ge en myndighet ansvar för tillsynsvägledning till kommunerna samtidigt som Skolinspektionen får ansvar att utöva tillsyn av den kommunala förskolan på verksamhetsnivå

När det gäller tillsyn på huvudmannanivå respektive verksamhetsnivå anger regeringen att Skolinspektionen i sitt yttrande över Riksrevisionens rapport har påpekat att förskolor inte ingår i Skolverkets skolenhetsregister, vilket är basen i Skolinspektionens granskningsverksamhet. Det finns inte heller motsvarande data om t.ex. kunskapsresultat, som är den viktigaste faktorn i analysen, eller enkätsvar från elever i skolenkäten eller andra data som Skolinspektionen kan använda sig av i annan granskning. Skolinspektionen anger att det därmed inte finns samma grund att basera en inspektion eller en riskbedömning på verksamhetsnivå i förskolan på, jämfört med andra skolformer.

Regeringen konstaterar vidare att det inte finns några krav i förskolan som innebär uppföljning av barnens kunskapsutveckling på individnivå vilket begränsar tillgången till jämförbara uppgifter på nationell nivå. Det finns därför inte samma grund att basera nationella kvalitetsindikatorer som det finns för andra skolformer. Det nationella kvalitetssystemet, som bl.a. Skolverket och Skolinspektionen har utformat, syftar till att ge huvudmännen vägledning för det systematiska kvalitetsarbetet på lokal nivå. Regeringen anser att det nationella kvalitetssystemet, där huvudmän får stöd i sin lokala uppföljning av målen i förskolan, inte ger Skolinspektionen möjlighet att basera ett urval för inspektion på verksamhetsnivå av den kommunala förskolan på.

När det gäller ansvaret för vägledning redogör regeringen för att Skolinspektionen på uppdrag av regeringen har utarbetat ett stödmaterial för kommunernas ägar- och ledningsprövning (U2022/03734). Uppdraget har utvidgats så att stödmaterialiet även ska omfatta ekonomisk prövning. Det

utvidgade uppdraget innebär även att Skolinspektionen ska ta fram ett stödmaterial för kommunernas tillsyn av konfessionella inslag i förskolan samt kommunernas tillsyn av pedagogisk omsorg med syftet att motverka risker i fråga om extremism och islamism, eller att barn utsätts för påverkan som syftar till att motarbeta grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket (U2024/02857). Riksrevisionen påpekar att dessa två uppdrag som Skolinspektionen har fått kan ha bidragit till en otydlig ansvarsfördelning mellan Skolverket och Skolinspektionen, eftersom Riksrevisionen bedömer att ansvaret för att stödja kommunerna i detta arbete i dag ligger på Skolverket. Samtidigt lyfter Riksrevisionen fram att kommunerna i samband med tillståndsprovningen ska göra en ägar-och ledningsprovning. Regeringen anser att de uppdrag som Skolinspektionen har fått är viktiga för att stötta kommunerna i deras arbete med tillstånd och tillsyn av fristående förskolor.

Regeringen redogör vidare för att Skolverket i sitt yttrande över Riksrevisionens rapport anger att myndigheten delar Riksrevisionens bedömning att stödet till kommunerna för tillståndsprovning och tillsyn av fristående förskolor behöver utvecklas. Skolverket delar däremot inte Riksrevisionens bedömning att myndighetens stöd ska omfatta alla delar av tillstånds- och tillsynsprocessen eftersom Skolinspektionen har fått specifika uppdrag inom vissa delar. Skolverket anser därför att de båda myndigheternas stöd tillsammans bör möta de behov som kommunerna har.

Regeringen konstaterar att den styr myndigheterna genom en instruktion men att det är myndigheterna som tolkar instruktionen. Regeringen hänvisar till att det av regeringens instruktion för Skolverket framgår att myndigheten har i uppdrag att i nära samarbete med kommuner och andra huvudmän stödja dem i deras utbildningsverksamhet och andra pedagogiska verksamheter samt bidra till att förbättra huvudmännens förutsättningar att arbeta med utveckling av verksamheten för ökad måloppfyllelse. Detta ska bl.a. ske genom att Skolverket svarar för nationella stödinsatser och riktade utvecklingsinsatser inom prioriterade områden (7 § förordningen [2015:1047] med instruktion för Statens skolverk).

Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens rekommendationer

När det gäller regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer anför regeringen följande. Flera initiativ har tagits för att öka likvärdigheten i förskolan sedan Riksrevisionen inledde granskningen. Regeringen har påbörjat ett omfattande arbete för att stärka en utbildning som vilar på vetenskaplig grund med en förskola av hög kvalitet, en starkt kunskapsskola och en helrenovering av friskolesystemet. Regeringen anser att investeringar i förskolan är viktiga både för den enskilda individen och för samhället. Förskolan spelar en viktig roll för att främja barns rätt till allsidig utveckling, hälsa och lärande och bidrar till att skapa likvärdiga förutsättningar inför skolstarten. Oavsett var i landet ett barn bor eller vilken

förskola barnet går i ska verksamheten vara av god kvalitet. Förskolan är central för att ge barn goda förutsättningar att lyckas i livet och skapa jämlika livschanser.

Regeringen anser att en välfungerande tillståndsprövning och tillsyn av förskolan är en viktig del i arbetet för en likvärdig förskola. Regeringen redogör också för att Skolverket har fått i uppdrag att revidera de allmänna råden om måluppfyllelse i förskolan (U2024/01657). Regeringen konstaterar att det i myndighetens redovisning av uppdraget framgår att målgrupperna har ett stort behov av vägledning om kommunernas ansvar i fråga om tillsyn av fristående förskolor. Skolverket anger i sin redovisning att myndigheten därför avser att inkludera kommunernas ansvar för tillsyn av fristående förskolor i de nya allmänna råden. Regeringen har även gett Skolinspektionen i uppdrag att ta fram stödmaterial för bl.a. kommunernas ägar- och ledningsprövning. Mot bakgrund av de olika bedömningar som Riksrevisionen och Skolverket gör om ansvarsfördelningen mellan skolmyndigheterna utesluter inte regeringen att det framöver kan behövas åtgärder för att tydliggöra ansvarsfördelningen i fråga om vägledning i tillstånds- och tillsynsprocessen.

Regeringen anser vidare att det, mot bakgrund av att det finns stora kvalitetskillnader i förskoleverksamheter mellan och inom huvudmän, finns anledning att se över förskolans förutsättningar att erbjuda barn en likvärdig utbildning. Alla förskolor behöver ha förutsättningar att bedriva en likvärdig utbildning av god kvalitet. Regeringen tillsatte därför i november 2024 Utredningen om en likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola (U 2024:04). I uppdraget ingår bl.a. att utreda och föreslå hur Sveriges förskolor ska få förutsättningar att erbjuda en likvärdig utbildning av god kvalitet (dir. 2024:113). Utredaren ska även föreslå en reglering som säkerställer att barngrupper på alla förskolor har lämplig storlek och överväga om det även behövs en reglering för att säkerställa lämplig personaltäthet.

Regeringen anser att man bör avvakta med eventuella ytterligare åtgärder med anledning av Riksrevisionens rekommendation till regeringen till dess att Utredningen om en likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola har redovisat sitt betänkande.

I och med skrivelsen anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Aktuella utredningar och uppdrag m.m. med anknytning till skrivelsen

Utredningen om en likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola

Regeringen beslutade den 21 november 2024 kommittédirektiv till en utredning om en likvärdig förskola av god kvalitet och en obligatorisk s.k. språkförskola (dir. 2024:113). Utredaren ska bl.a. överväga och föreslå hur det kan införas en språkförskola, utreda och föreslå hur Sveriges förskolor ska få förutsättningar att erbjuda en likvärdig utbildning av god kvalitet samt föreslå

en reglering som säkerställer att barngrupper på alla förskolor har lämplig storlek och överväga om det även behövs en reglering för att säkerställa lämplig personaltäthet.

Utredningstiden har förlängts i enlighet med tilläggsdirektiv som beslutades den 27 november 2025 (dir. 2025:102). Uppdraget ska redovisas senast den 11 juni 2026.

Utredningen om vinst i skolan

Regeringen beslutade den 30 juni 2022 (dir. 2022:102) att tillsätta en utredning med uppdrag att lämna förslag på en reglering som säkerställer att de skattemedel som avsatts för skolan används till det medlen är avsedda för, dvs. att finansiera driften av skolverksamheter. Utredaren skulle bl.a. utreda och föreslå hur ett förbud mot vinstutdelning kan införas.

Den 6 juli 2023 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv till utredningen (dir. 2023:109). Uppdraget ändrades och utredaren skulle bl.a. utreda och föreslå förbud mot vinstutdelning eller annan vinstutdelningsbegränsning under de första åren efter en nyetablering, vid ägarbyten och vid kvalitetsbrister, utreda och föreslå en möjlighet till återkrav av skolpeng och skärpta sanktioner vid tillsyn samt se över regleringen om bedömning av negativa konsekvenser vid prövning av en ansökan om godkännande som huvudman.

Den 19 september 2024 beslutade regeringen om ytterligare tilläggsdirektiv (dir. 2024:85). Den särskilda utredaren skulle bl.a. utreda ökade möjligheter för tillståndsmyndigheter att hindra olämpliga fysiska och juridiska personer från att utöva inflytande över en enskild huvudman samt hur krav kan utformas på ny ansökan om godkännande när en huvudman t.ex. byter ägare. Utredningen redovisade sitt uppdrag i ett delbetänkande i mars 2025 (SOU 2025:37) och i ett slutbetänkande i december 2025 (SOU 2025:123).

Utredningens förslag bereds för närvarande internt inom Regeringskansliet. En proposition om skärpta villkor i friskolesektorn är aviserad till våren 2026.

Uppdrag till Skolverket om allmänna råd

I sitt regleringsbrev för 2024 fick Skolverket i uppdrag att revidera de allmänna råden (SKOLFS 2017:6) om målpuppfyllelse i förskolan. Utgångspunkten för revideringen var den reviderade läroplanen för förskolan som bl.a. syftade till att stärka svenska språkets ställning. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) i juni 2025.

Från och med den 1 juli 2025 gäller nya allmänna råd med kommentarer om styrning och ledning av förskolan som riktar sig till huvudmän och rektorer med ledningsansvar för förskolan. I samband med att de allmänna råden om styrning och ledning började att gälla upphävdes de tidigare allmänna råden.

Syftet med råden och kommentarerna är att ge stöd och vägledning i arbetet för huvudmannens och rektorns arbete med att ge förutsättningar för förskolan att bedriva en undervisning av god kvalitet.

Av Skolverkets redovisning av uppdrag att revidera allmänna råd om måloppfyllelse i förskolan framgår att myndigheten bedömer att det finns ett stort behov av allmänna råd om kommunernas tillsynsansvar för fristående förskolor och planerar för sådana råd (Skolverket, 2025). Skolverket har i dag stödmaterial och exempel på hur kommunal tillsyn kan gå till på sin webbplats (skolverket.se).

Skolverket uppdaterar för närvarande även de allmänna råden (SKOLFS 2012:98) om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet. Råden gäller alla skolformer och fritidshemmet och beräknas vara klara under senare delen av vårterminen 2026. De uppdaterade råden ska bl.a. förtydliga hur huvudmän och rektorer bör leda kvalitetsarbetet för att uppfylla lagens krav (skolverket.se).

Uppdrag till Skolinspektionen om stödmaterial för ägar- och ledningsprövning

I sitt regleringsbrev för 2025 fick Skolinspektionen i uppdrag att utvidga det stödmaterial som myndigheten tagit fram för kommunernas ägar- och ledningsprövning utifrån ett uppdrag i 2022 års regleringsbrev så att stödmaterialiet även omfattar ekonomisk prövning. Skolinspektionen ska därutöver ta fram ett stödmaterial för kommunernas tillsyn av konfessionella inslag i förskolan samt kommunernas tillsyn av pedagogisk omsorg med syftet att motverka risker när det gäller extremism och islamism, eller att barn utsätts för påverkan som syftar till att motarbeta grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 5 maj 2026.

Det nuvarande stödet för ägar- och ledningsprövning som är tillgängligt på Skolinspektionens webbplats innehåller bl.a. information såsom när en ägar- och ledningsprövning kan göras, hur en sådan prövning kan gå till samt vägledning för hur insikt och lämplighet kan bedömas (skolinspektionen.se).

Slutbehandlat tillkännagivande

Riksdagen har tidigare tillkännagett för regeringen att den bör överväga att se över för- och nackdelarna med att ge Skolinspektionen ansvar för tillstånd och tillsyn även för enskilda förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg (bet. 2022/23:UbU5 punkt 15, rskr. 2022/23:182). Regeringen behandlade tillkännagivandet i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 16 avsnitt 3.3.13 s. 67–69). Regeringen bedömde att för- och nackdelarna med att ge Skolinspektionen ansvar för tillstånd och tillsyn även för enskilda förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg har övervägts i propositionen och att tillkännagivandet därmed var slutbehandlat. Utskottet ställde sig bakom regeringens bedömning (prop. 2024/25:1 utg.omr. 16, bet. 2024/25:UbU1, rskr. 2024/25:110).

Motionerna

Ansvar för tillsyn och tillståndsprövning

I flera motioner efterfrågas en översyn av ansvarsfördelningen när det gäller tillsyn och tillståndsprövning av förskola och annan pedagogisk omsorg. I kommittémotion 2025/26:3863 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 1 begär motionärerna att det ska utredas om Skolinspektionen ska ha allt tillsynsansvar för förskolor och pedagogisk omsorg och ansvar för att bevilja tillstånd för dessa verksamheter. I yrkande 2 vill motionärerna att Skolinspektionen ska få skarpare verktyg för att granska och kontrollera förskolans likvärdighet. Det saknas skarpa verktyg för att granska, upptäcka och vidta åtgärder mot missförhållanden kopplade till vinstjakt enligt motionärerna.

I kommittémotion 2025/26:3861 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 1 vill motionärerna att ägar- och ledningsprövningen av enskilda huvudmän för förskolan ska samlas hos en nationell myndighet med den specialistkompetens som krävs för att garantera likvärdighet och rättssäkerhet över hela landet. I yrkande 2 vill motionärerna utreda om och i så fall hur ansvaret för tillsynen av samtliga förskolor kan samlas hos Skolinspektionen eller en annan statlig myndighet. Enligt motionärerna är det logiskt och effektivt att ge Utredningen om en likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola (U 2024:04) tilläggsdirektiv i frågan eftersom regeringen redan pekat ut utredningen som det centrala verktyget för att stärka förskolans likvärdighet.

I kommittémotion 2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkandena 18 och 21 begär motionärerna att Skolinspektionen ska ta över prövningen och tillsynen av enskilda förskolor. Motionärerna vill att de fristående förskolorna, på samma sätt som fristående skolor, ställs under Skolinspektionens tillsyn för att säkerställa att barnen får en verksamhet som garanterat utgår från läroplanen samt vetenskap och beprövad erfarenhet.

I kommittémotion 2025/26:3866 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 2 vill motionärerna att staten tar över ansvaret för tillsynen av samtliga förskolor. Skolinspektionens mandat bör enligt motionärerna utvidgas, alternativt att en ny instans inrättas för att säkerställa att förskolans kvalitet följs upp enhetligt och regelbundet.

I motion 2025/26:60 av Lars Johnsson (M) anför motionären att det kan ifrågasättas om landets alla kommuner har tillräcklig kompetens och om de avsätter tillräckliga resurser för en effektiv och rättssäker tillsyn av förskolor. Enligt motionären bör ansvaret för tillsynen över landets fristående förskolor överföras till Skolinspektionen.

I motion 2025/26:2021 av Johanna Rantsi (M) yrkande 1 vill motionären att möjligheten att överföra tillsynen av förskolor och pedagogisk omsorg från kommuner till Skolinspektionen ska undersökas. Alla förskolor bör enligt motionären få en likvärdig kvalitetskontroll. I yrkande 2 vill motionären att det också ska undersökas om ansvaret för tillståndsgivning för fristående förskolor och pedagogisk omsorg kan överföras till Skolinspektionen.

Statligt stöd till förskolor

I kommittémotion 2025/26:3866 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 1 framför motionärerna att det statliga stödet till skolutveckling inte når fram till alla förskolor. Mindre huvudmän, fristående förskolor och verksamheter i socioekonomiskt utsatta områden har i lägre grad möjlighet att söka, ta del av eller omsätta de insatser som erbjuds. Motionärerna vill att alla förskolor, oavsett huvudman, ges verklig tillgång till skolutvecklingsstöd.

En förskolekommission

I kommittémotion 2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 15 och i kommittémotion 2025/26:3866 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 3 föreslår motionärerna att en nationell förskolekommission ska tillsättas. Motionärerna ser behov av en samling och en nationell strategi för förskolan. Den nya kommissionen bör enligt motionärerna få ett brett och långsiktigt uppdrag: att analysera segregationen, föreslå hållbara strukturer för finansiering och styrning samt bidra till jämlikhet, kunskap och kvalitet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar Riksrevisionens granskning av statens arbete för att främja en likvärdig förskola. Utskottet vill understryka betydelsen av att alla förskolor håller en likvärdig och god kvalitet. Förskolan är viktig för barns utveckling, hälsa och lärande och bidrar till att skapa likvärdiga förutsättningar inför den fortsatta skolgången. Utskottet ser därför positivt på att regeringen vidtagit åtgärder för att öka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan. Regeringen framhåller bl.a. i skrivelsen att det pågår ett omfattande arbete för att stärka en utbildning som vilar på vetenskaplig grund med en förskola av hög kvalitet, en stärkt kunskapsskola och en helrenovering av friskole-systemet. Vidare anför regeringen att förskolan är central för att ge barn goda förutsättningar att lyckas i livet och skapa jämlika livschanser.

I fråga om yrkanden som rör ansvaret för tillsyn och tillståndsprövning för förskolor med enskild huvudman instämmer utskottet med regeringen i att en välfungerande tillståndsprövning och tillsyn av förskolan är en viktig del i arbetet för en likvärdig förskola. Riksrevisionen föreslår som ett alternativ till den nuvarande ordningen att Skolinspektionen kan ges ansvaret för tillståndsprövning och tillsyn av alla förskolor, fritidshem och pedagogisk omsorg oavsett huvudman. Utskottet noterar att regeringen i skrivelsen bedömer att det finns både för- och nackdelar med en sådan organisation. Den riskerar bl.a. att kosta mer än den tillsyn som kommunerna utövar över berörda verksamheter och det finns enligt regeringen svårigheter att uppnå likvärdig täckningsgrad respektive träffsäkra urval bland de berörda verksamheterna.

Utskottet vill påminna om ett tidigare tillkännagivande i frågan som slutbehandlades i budgetpropositionen för 2025. Utskottet ställde sig då bakom regeringens bedömning (prop. 2024/25:1 utg.omr. 16, bet. 2024/25:UbU1, rskr. 2024/25:110).

Utskottet vill även i sammanhanget påminna om att Skolinspektionen utövar tillsyn över hur kommunerna uppfyller sitt tillsynsansvar över förskolor med enskilda huvudmän. Myndigheten har på uppdrag av regeringen under 2025 utvidgat sitt stödmaterial för kommunernas ägar- och ledningsprövning. Skolverket har i sin tur tagit fram ett stödmaterial om kommunal tillsyn med bl.a. checklistor och exempelmallar som uppdaterats under hösten 2025. Utskottet noterar även att Skolverket, som en följd av ett regeringsuppdrag, planerar att ta fram allmänna råd om kommunernas tillsynsansvar. Utskottet kan vidare konstatera att Utredningen om vinst i skolan (U 2022:08) bl.a. har haft i uppdrag att utreda skärpta sanktioner vid tillsyn och att se över regleringen om bedömning av negativa konsekvenser vid prövning av en ansökan om godkännande som huvudman av bl.a. enskild förskola. Utredningens del- och slutbetänkanden bereds för närvarande.

Av skrivelsen framgår att regeringen ser behov av att se över förskolans förutsättningar att erbjuda barn en likvärdig utbildning. Utskottet instämmer i denna bedömning och vill uppmärksamma att regeringen tillsatt Utredningen om en likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola (U 2024:04). Utredningen ska bl.a. undersöka hur Sveriges förskolor ska få förutsättningar att erbjuda en likvärdig utbildning av god kvalitet. Utskottet konstaterar vidare att regeringen inte utesluter att det framöver kan behövas åtgärder för att tydliggöra ansvarsfördelningen i fråga om vägledning i tillstånds- och tillsynsprocessen. Utskottet instämmer även i denna bedömning och ser sammanfattningsvis inte skäl att föregripa det pågående arbetet.

När det gäller yrkandena om statligt stöd till förskolor och tillsättandet av en förskolekommission vill utskottet hänvisa till den ovan nämnda förskoleutredningen, som bl.a. ska utreda hur Sveriges förskolor ska få förutsättningar att erbjuda en likvärdig förskola av hög kvalitet, och ser inte skäl att föregripa det arbete som pågår.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2025/26:60 (M), 2025/26:2021 (M) yrkandena 1 och 2, 2025/26:3364 (MP) yrkandena 15, 18 och 21, 2025/26:3861 (C) yrkandena 1 och 2, 2025/26:3863 (S) yrkandena 1 och 2 samt 2025/26:3866 (MP) yrkandena 1–3. Avslutningsvis föreslår utskottet att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Kvalitet och deltagande i förskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om barngruppernas storlek och personaltäthet i förskolan, om omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds samt om förutsättningar för kvalitet och deltagande i förskolan.

Jämför reservation 6 (S), 7 (V), 8 (MP), 9 (S, V), 10 (MP), 11 (S), 12 (V) och 13 (C).

Motionerna

Barngruppernas storlek och personaltäthet i förskolan

I kommittémotion 2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 21 vill motionärerna införa bindande regler för bemanning i förskolan för att öka styrningen mot kvalitet och jämlikhet.

I kommittémotion 2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 11 anför motionärerna att regeringen bör återkomma med ett förslag på reglering av hur många barn det får vara per anställd i förskolan. Motionärerna vill se max tre barn per vuxen för barn upp t.o.m. tre år och max fem barn per vuxen i grupperna med barn som är fyra till fem år. I yrkande 12 framhåller motionärerna att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som reglerar barngruppernas storlek i förskolan. Motionärerna anser att barngruppernas storlek bör regleras till max 12 barn i grupperna med barn under tre år och max 15 barn i grupperna med barn som är fyra till fem år.

I kommittémotion 2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 16 framför motionärerna att Skolverkets riktmärke om gruppstorlekar och bemanning inte följs och att det därför behövs lagstiftning på området. Det skulle minska antalet barn per förskollärare och därmed öka kvaliteten i förskolan, anser motionärerna.

I motion 2025/26:3618 av Patrik Karlson (L) anser motionären att storleken på barngrupperna i förskolan bör lagregleras i syfte att sätta barnens rättigheter och välbefinnande i fokus, samtidigt som en hållbar arbetssituation för personalen värnas.

Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds

I kommittémotion 2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 64 anför att det krävs en bra barnomsorg för en jämställd arbetsmarknad. I dag ser tillgången till barnomsorg på obekvämt arbetstid olika ut mellan landets kommuner. Motionärerna vill att barnomsorgen ska vara tillgänglig även på kvällar, nätter och helger.

I motion 2025/26:1805 av Aida Birinxhiku (S) anser motionären att barnomsorgen behöver utvecklas i takt med arbetsmarknaden och tillgodose föräldrars behov av barnomsorg på obekväma arbetstider.

Enligt motion 2025/26:1831 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) yrkande 1 bör regeringen överväga en översyn av skollagen i syfte att tillgodose behovet av barnomsorg på kvällar, nätter och helger. I yrkande 2 anser motionärerna att regeringen även bör överväga en översyn av finansieringen av barnomsorg på obekväm arbetstid.

I motion 2025/26:2696 av Magnus Manhammar (S) anser motionären att man borde överväga att införa en skyldighet för alla kommuner att erbjuda barnomsorg på kvällar, nätter och helger.

Enligt motion 2025/26:2577 av Saila Quicklund (M) bör kommuner ges möjlighet att där det finns behov i högre grad erbjuda barnomsorg på obekväm arbetstid. Det är enligt motionären viktigt att kommunerna får styra över vilket behov som ska fyllas i den egna kommunen.

Förutsättningar för kvalitet och deltagande i förskolan

I partimotion 2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 5 anser motionärerna att en utredning bör tillsättas för att undersöka hur den minskade andelen barn i befolkningen kan ge utrymme för mindre barngrupper och utveckling av förskolans och den pedagogiska omsorgens verksamhet, så att en hållbar och likvärdig förskola i hela landet garanteras. I yrkande 6 anser motionärerna att det ska ställas tydliga krav på personalens svenskkunskaper i både förskola och pedagogisk omsorg. Det är centralt för barnens språkutveckling att de vuxna som möter dem har tillräckligt med kunskaper i det svenska språket, enligt motionärerna.

I kommittémotion 2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 41 anför motionärerna att en väl fungerande förskola som är tillgänglig och håller hög kvalitet är en viktig faktor för jämställdheten i samhället. För att alla barn ska ges en bra skolstart anser motionärerna att förskolans språkutvecklande arbete måste stärkas, speciellt i utsatta områden. Fokus ska enligt motionärerna vara på de förskolor som har störst behov.

I kommittémotion 2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 14 anser motionärerna att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att garantera att lokaler som används till förskoleverksamhet är anpassade och ändamålsenliga samt att det inte är för många barn per kvadratmeter. I yrkande 15 anser motionärerna att regeringen bör tillsätta en utredning som undersöker om förskolebarn med behov av särskilt stöd får rätt till det. Om behovet av stödinsatser sätts in tidigt underlättar det för dessa barn i förskolan, skolan och resten av livet. I yrkande 16 anför motionärerna att Skolverket bör få i uppdrag att genomföra en fördjupad kartläggning av modersmålsstödet i förskolan. Enligt motionärerna finns det ofta brister i förskolornas arbete med modersmålsstöd och möjligheterna att få stöd varierar kraftigt mellan förskolor.

I motion 2025/26:1200 av Caroline Högström (M) önskar motionären värna föräldrars frihet och flexibilitet och möjlighet att anpassa sin vardag efter barnens bästa innan skolplikten träder in. Motionären vill därför inte att regeringen lämnar förslag om att införa obligatorisk förskola för alla barn.

I motion 2025/26:3499 av Helene Odenjung och Gulan Avci (båda L) anför motionärerna att pedagogisk omsorg bör avskaffas och ersättas med förskola. En sådan reform skulle enligt motionärerna inte bara stärka utbildningens kvalitet och barns utveckling utan även bidra till bättre integration och jämställdhet.

Bakgrund och gällande rätt

Övergripande om förskola och pedagogisk omsorg

Förskolan är en egen skolform inom skolväsendet med samma övergripande mål som andra skolformer. Förskolan är frivillig och regleras särskilt i 8 kap. skollagen (2010:800). Enligt 8 kap. 2 § skollagen syftar utbildningen i förskolan till att stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning. För varje skolform och för fritidshemmet finns en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen anger utbildningens värdegrund och uppdrag. Den anger också mål och riktlinjer för utbildningen (1 kap. 11 § skollagen).

Utanför skolväsendet bedrivs annan pedagogisk verksamhet i form av pedagogisk omsorg, öppen förskola, öppen fritidsverksamhet, omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds och annan pedagogisk verksamhet på nationella minoritetsspråk. Dessa verksamheter regleras i 25 kap. skollagen.

Enligt kommentarerna till Skolverkets allmänna råd för pedagogisk omsorg (SKOLFS 2012:90) ska förskolans läroplan vara vägledande för all pedagogisk omsorg.

Erbjudande om plats i förskola och pedagogisk omsorg

Barn som är bosatta i Sverige och som inte har påbörjat någon utbildning för fullgörande av skolplikten ska enligt 8 kap. 3 § skollagen erbjudas förskola enligt vad som anges i 4–7 §§. Enligt 8 kap. 4 § ska barn fr.o.m. höstterminen det år då de fyller tre år erbjudas förskola – s.k. allmän förskola som är avgiftsfri – under minst 525 timmar om året, om inte annat följer av 5–7 §§. I 8 kap. 5 § föreskrivs att barn från ett års ålder ska erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

Vidare framgår det av 8 kap. 6 § att barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga för vård av annat barn fr.o.m. ett års ålder ska erbjudas förskola under minst 3 timmar per dag eller 15 timmar i veckan. Enligt 8 kap. 7 § ska

barn även i andra fall än som avses i 5 och 6 §§ erbjudas förskola, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola.

Kommunen ska sträva efter att i stället för förskola eller fritidshem erbjuda ett barn pedagogisk omsorg om barnets vårdnadshavare önskar det. Kommunen ska ta skälig hänsyn till vårdnadshavarnas önskemål om verksamhetsform (25 kap. 2 § första stycket skollagen).

Deltagande i förskola och pedagogisk omsorg

Statistik från Skolverket för hösten 2024 visar att nästan 87 procent av samtliga barn i befolkningen i åldersgruppen ett till fem år var inskrivna i förskola. Störst deltagande fanns i åldersgruppen fyra till fem år, i vilken nästan 96 procent var inskrivna i förskola. Under den senaste tioårsperioden har andelen inskrivna barn i alla åldersgrupper totalt sett ökat förutom bland sexåringarna.

Vidare visar statistik från Skolverket för hösten 2024 att drygt 5 170 barn var inskrivna i pedagogisk omsorg. Det är en minskning med 773 barn jämfört med året före. Av samtliga barn i befolkningen i åldersgruppen ett till fem år var 0,8 procent inskrivna i pedagogisk omsorg hösten 2024. Antal barn inskrivna i pedagogisk omsorg har, med undantag för 2018, successivt minskat de senaste tio åren.

Förskolans miljö och lokaler

Av 2 kap. 35 § skollagen följer att lokaler och utrustning ska vara utformade så att syftet med verksamheten kan uppfyllas, och enligt 8 kap. 8 § ska huvudmannen se till att barngrupperna i förskolan har en lämplig sammansättning och storlek och att barnen även i övrigt erbjuds en god miljö. Av förarbetena till skollagen framgår att båda bestämmelserna ovan verkar för syftet att förebygga ohälsa och i övrigt skapa en god inne- och utemiljö i förskolan (prop. 2009/10:165 s. 346–347).

I Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2025:440) om styrning och ledning av förskolan anges bl.a. att hur miljön är utformad har betydelse för vilken kunskapsutveckling som är möjlig för barnen i förskolan. Eftersom omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet i förskolan är det angeläget, när det gäller både säkerhet och pedagogik, att såväl inne- som utemiljön är överblickbar och underlättar kontakten mellan barn och personal. Den fysiska miljön behöver vara anpassad till antalet barn och det behöver finnas möjligheter att dela upp barngruppen. Det står också att den fysiska miljön ofta är en nyckelfaktor för att planera och genomföra aktiviteter och att därför är viktigt att huvudmannen och rektorn beaktar miljöns utformning vid resursfördelningen.

Förskolan omfattas förutom av skollagen av flera andra lagar och bestämmelser som berör förskolans miljö, bl.a. plan- och bygglagen

(2010:900), miljöbalken och arbetsmiljölagen (1977:1160) som omfattar personalen i förskolan.

I 8 kap. 9 § andra stycket samt 10 och 11 §§ plan- och bygglagen ställs krav på att det ska finnas tillgång till tillräckligt stor friyta lämplig för lek och utevistelse vid skolor och förskolor. I lagen definieras däremot varken storlek eller lämplighet. Boverket har därför tagit fram allmänna råd med syftet att förtydliga regelverket. Råden lyfter även fram vilka kvaliteter som ska känneteckna barns och ungas utemiljö vid skolor, förskolor och fritidshem samt var friytan ska vara placerad i relation till verksamheten (Boverket, Allmänna råd [2015:1]). Boverket har också tagit fram vägledningar för både inomhus- och utomhusmiljöer vid skolor och förskolor (boverket.se).

Barngruppernas storlek och personaltäthet i förskolan

Skolverket har i enlighet med ett regeringsuppdrag infört ett riktmärke för barngruppernas storlek i förskolan (U2015/01495/S). Riktmärket, som infördes 2016, är satt till 6–12 för barn i åldern ett till tre år respektive 9–15 för barn i åldern fyra till fem år. Riktmärket ska enligt Skolverket tolkas som något att förhålla sig till och inte något statistiskt. Det kan alltså vara både färre och fler barn i en barngrupp än vad riktmärket anger, beroende på hur väl ett antal faktorer (personalens utbildning och kompetens, personaltäthet, barngruppens sammansättning samt förskolans fysiska miljö) fungerar tillsammans.

Statistik från Skolverket för hösten 2024 visar att barngruppernas storlek (antalet inskrivna barn per barngrupp) i åldrarna noll till tre år i genomsnitt var 12,6 barn per grupp, vilket är i nivå med föregående år. Barngruppernas storlek i åldrarna fyra till fem år var i genomsnitt 16,2 barn per grupp, vilket också är i nivå med föregående år.

Personal i förskolan

Statistik från Skolverket för hösten 2024 visar att det i genomsnitt gick 5,1 barn per heltidstjänst i förskolan där all personal i arbetslaget (dvs. personal som arbetar med barn) ingår. Personaltätheten har varit i stort sett konstant under den senaste tioårsperioden.

Statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan

Enligt förordningen (2021:848) om statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan kan kommuner ansöka om statsbidrag för insatser som syftar till kvalitetshöjande åtgärder i förskolan. Statsbidraget får användas till att

- sträva efter att barngrupperna har en storlek som överensstämmer med Skolverkets riktmärke för barngruppernas storlek i förskolan
- bibehålla eller rekrytera personal i förskolan
- arbeta med kompetensutveckling för förskollärare och annan personal som arbetar i barngrupper i förskolan (3 §).

Regeringen konstaterade i budgetpropositionen för 2026 att det finns stora kvalitetsskillnader mellan förskolor, bl.a. när det gäller barngruppernas storlek och personalens utbildning och föreslog en förstärkning av statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan (prop. 2025/26:1 utg.omr. 16 s.72). Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:UbU1, rskr. 2025/26:124).

Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds

I 25 kap. 5 § skollagen föreskrivs att kommunerna ska sträva efter att erbjuda omsorg för barn under tid när förskola eller fritidshem inte erbjuds i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete och familjens situation i övrigt. Av förarbetena till skollagen framgår det att kommunen bör göra en individuell bedömning utifrån de lokala förutsättningarna för varje ansökan om plats. I bedömningen bör även föräldrarnas reella möjligheter att ordna omsorg för sina barn själva ingå (prop. 2009/10:165 s. 532).

Kommunerna kan ansöka om statsbidrag enligt förordningen (2012:994) om statsbidrag för omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds. Syftet med statsbidraget är enligt 1 § att stimulera kommunerna att i ökad utsträckning erbjuda omsorg under kvällar, nätter och helger.

Hösten 2024 var drygt 5 000 barn i åldern ett till tolv år inskrivna i omsorg under obekväm arbetstid, dvs. vardagar mellan kl. 19 och 6 och på helger. Det motsvarar ca 0,5 procent av alla barn i åldersgruppen som var inskrivna i fritidshem, förskola eller pedagogisk omsorg. Under den senaste tioårsperioden har antalet inskrivna i omsorg under obekväm arbetstid varierat mellan ca 3 800 och 5 800 barn. Andelen inskrivna, av alla barn som var inskrivna i fritidshem, förskola eller pedagogisk omsorg, har i stort varit densamma under perioden, ca 0,4–0,6 procent. Hösten 2024 erbjöd 155 kommuner sådan omsorg, vilket är 12 färre än 2023 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 16 s. 48).

Interpellation om omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds

I en interpellation tillfrågades utbildnings- och integrationsministern hur ministern inom sitt ansvarsområde ytterligare kan förstärka kommunernas förutsättningar att erbjuda barnomsorg på obekväm arbetstid (ip. 2025/26:87).

Vid interpellationsdebatten framförde ministern att skollagens krav på att varje kommun ska sträva efter att erbjuda omsorg på obekväma tider inte är något som kommunerna kan bortse från. Ministern hänvisade till förarbetena i skollagen där det, enligt ministern, tydligt framgår att kommuner bör göra en individuell bedömning utifrån de lokala förutsättningarna för varje ansökan om plats. I bedömningen bör även föräldrarnas reella möjligheter att ordna omsorg för sina barn själva ingå (prop. 2009/10:165 s. 532). Ministern framhöll också att det är möjligt för kommuner att få statsbidrag för att anordna omsorg under den tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds. Vidare

framförde ministern de satsningar på förskolan som framgår av budgetpropositionen för 2026. Ministern ansåg att det är viktigt att staten och kommunerna tar ansvar tillsammans för att fler föräldrar i Sverige ska kunna arbeta men också för att fler barn ska ha möjlighet att gå i förskolan.

Svenska språket i förskolan

I Sverige är svenska huvudspråk enligt språklagen (2009:600). Som huvudspråk är svenskan samhällets gemensamma språk, som alla som är bosatta i Sverige ska ha tillgång till och som ska kunna användas inom alla samhällsområden. Det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas (4–6 §§). Var och en som är bosatt i Sverige ska enligt språklagen ges möjlighet att lära sig, utveckla och använda svenska. Den som har ett annat modersmål ska ges möjlighet att även utveckla och använda sitt modersmål. I lagen finns också bestämmelser om de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråket (14 §).

Enligt förskolans läroplan (Lpfö 18) ska alla barns språkutveckling utmanas och stimuleras. Förskolan ska lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska. Regeringen beslutade om ändringar i förskolans läroplan i februari 2025 som trädde i kraft den 1 juli 2025 (SKOLFS 2025:23). Ändringarna innebär bl.a. att förskollärare har fått ett tydligare ansvar för att främja högläsning och språkutveckling.

Skolverkets allmänna råd om personalens kunskaper i svenska

Med anledning av att svenska språkets ställning har förstärkts i förskolans läroplan gav regeringen Skolverket i uppdrag att ta fram allmänna råd om personalens kunskaper i svenska språket. Regeringen önskade också att de allmänna råden för förskolan skulle ses över utifrån olika förändringar som skett i skollagen och förskolans läroplan (Skolverkets regleringsbrev 2024, beslut 2024-12-12).

Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2025:440) om ledning och styrning av förskolan började gälla hösten 2025. Om personalens språkkunskaper i förskolan står det att huvudmannen bör beakta att den personal som anställs har tillräckliga språkkunskaper för att barn ska kunna stimuleras i sin språkutveckling. Det anges att personalen behöver ha tillräckliga kunskaper för att kunna samtala, läsa högt och introducera nya ord och begrepp för barnen på ett rikt och nyanserat sätt så att bestämmelserna i läroplanen uppfylls. Det står även att huvudmannen och rektorn bör ha rutiner för att fortlöpande analysera personalens kompetensutvecklingsbehov och särskilt beakta personalens språkkunskaper i svenska språket för att barn ska kunna stimuleras i sin språkutveckling i svenska.

Skolverkets uppdrag om språkträning för anställda och om språkutveckling i förskolan

Sedan hösten 2022 har Skolverket i uppdrag att tillhandahålla insatser som syftar till att förbättra kunskapen i det svenska språket bland anställda inom

välfärden (Skolverkets regleringsbrev för 2022, beslut 2022-12-15). Regeringsuppdraget anger att insatserna ska bidra till att förbättra kommunikationen och kvaliteten inom välfärden. Skolverket har i en rapport från maj 2025 följt upp den del av uppdraget som avser de språkfrämjande insatserna i förskolan (Skolverkets rapport 2025:14). Uppföljningen visar att språkinsatserna har nått ut till de flesta delarna av landet, men att insatserna hittills har nått ut i lägre grad till förskolor som kan förväntas ha allra störst behov utifrån socioekonomiska förutsättningar samt andel personal med utländsk bakgrund och andel barn med utländsk bakgrund. Vidare framgår det av uppföljningen att Skolverkets insatser på kort sikt över lag har gett de anställda som deltagit i insatsen ett starkt självförtroende att använda det svenska språket. Vad gäller det mer långsiktiga syftet med utbildningen för handledare och rektorer, att etablera ett språkutvecklande arbetssätt på förskolorna, ser Skolverket att insatserna hittills i begränsad omfattning har bidragit till att stärka förutsättningarna för detta. Rektorer och handledare har exempelvis inte deltagit i insatsen i så stor utsträckning som önskvärt. Skolverket framför slutligen att myndigheten kontinuerligt utvecklar insatserna. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2027 till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Skolverket har också i uppdrag att ta fram stöd för hur förskolor kan följa upp varje barns språkutveckling i enlighet med förskolans läroplan (Skolverkets regleringsbrev för 2025, beslut 2025-02-20). Stödmaterialet ska bl.a. bidra till att förskolor bedriver en undervisning som ger barnen förutsättningar att utveckla ett nyanserat talspråk och ordförråd. Materialet ska även vara ett stöd för att upptäcka om ett barn behöver mer stimulans eller särskilt stöd för att utveckla det svenska språket och vara förberedd för fortsatt utbildning. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 5 juni 2026.

Skolinspektionens uppdrag om språkkrav och språkutveckling i förskolan

Skolinspektionen har i uppdrag att granska huvudmännens arbete med att uppfylla de språkkrav i svenska som finns för förskolans verksamhet, inklusive att stimulera barnens språkutveckling i svenska (Skolinspektionens regleringsbrev, beslut 2025-12-18). Granskningen ska särskilt inrikta sig på huvudmän för förskolor där annat språk än svenska dominerar utbildningen. Skolinspektionen ska redovisa sina erfarenheter och slutsatser från granskningen till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 mars 2027.

Modersmål i förskolan

Av 14 § språklagen framgår att den som har ett annat modersmål än svenska ska få möjlighet att utveckla och använda sitt modersmål. I 8 kap. 10 § skollagen föreskrivs att förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och

sitt modersmål. Av 8 kap. 12 b § framgår också att en hemkommun som ingår i ett förvaltningsområde enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska erbjuda barn vars vårdnadshavare begär det plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska, meänkieli respektive samiska. Vårdnadshavare som ansöker om förskoleplats för sitt barn ska tillfrågas om de önskar plats i en sådan förskola.

Vidare framgår det av läroplanen att förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.

Skolverket har tagit fram stödmaterial till förskolor om hur de kan arbeta språkutvecklande med flerspråkiga barn i förskolan. Stödmaterialet ger exempel på hur personalen kan arbeta språkutvecklande i förskolans vardag, bl.a. genom att uppmuntra till interaktion och samtala om ord och deras betydelse samt genom språklekar. Stödmaterialet lyfter också fram betydelsen av att personalen kartlägger språkarbetet i förskolan och tar fram en gemensam plan för hur det kan utvecklas. Betydelsen av samarbete med vårdnadshavarna om barnens språk tas också upp.

Särskilt stöd i förskolan

Av 8 kap. 9 § skollagen framgår att barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver. Om det genom uppgifter från förskolans personal, ett barn eller ett barns vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att ett barn är i behov av särskilt stöd, ska rektorn se till att barnet får sådant stöd. Barnets vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta vid utformningen av de särskilda stödinsatserna. I läroplanen för förskolan är detta uttryckt enligt följande: ”Förskolan ska särskilt uppmärksamma barn som av olika anledningar behöver mer ledning och stimulans eller särskilt stöd. Alla barn ska få en utbildning som är utformad och anpassad så att de utvecklas så långt som möjligt. Barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd och stimulans ska få detta utformat utifrån sina egna behov och förutsättningar.”

Övergång från förskolan till förskoleklassen

Av läroplanen för förskolan framgår att förskolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i barnens utveckling och lärande. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda barnen och deras vårdnadshavare inför övergångar från förskolan till förskoleklassen, skolan och fritidshemmet. Det framgår vidare att förskollärare ska ansvara för att vid övergångar särskilt uppmärksamma barn som är i behov av särskilt stöd i sin utveckling.

Uppdrag och granskningar om kvalitet och likvärdighet i förskolan

Riksrevisionens rapport om likvärdighet i förskolan – statens stöd, uppföljning och tillsyn

Riksrevisionen har granskat om staten arbetar effektivt för att främja en likvärdig förskola. Riksrevisionen bedömer bl.a. att det behövs bättre kunskap om läget i förskolan. Riksrevisionen konstaterar att uppföljningen av förskolans utveckling har varit otillräcklig och att regeringen har tillsatt få statliga utredningar som enbart haft fokus på förskolan. Enligt Riksrevisionen har skolmyndigheterna inte regelbundet följt upp utvecklingen av förskolan och aspekter av likvärdighet har belysts i liten utsträckning. Den 20 november 2025 återkom regeringen till riksdagen med skrivelse 2025/26:67 Likvärdighet i förskolan – statens stöd, uppföljning och tillsyn. Se utskottets behandling av den aktuella skrivelsen i avsnittet ovan.

Utredningen om en likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola

Regeringen beslutade den 21 november 2024 om kommittédirektiv till en utredning om en likvärdig förskola av god kvalitet och en obligatorisk s.k. språkförskola (dir. 2024:113). Utredaren ska bl.a.

- föreslå hur Sveriges förskolor ska få förutsättningar att erbjuda en likvärdig utbildning av god kvalitet
- överväga och föreslå hur det kan införas en s.k. språkförskola med syftet att barn som inte får tillräckligt stöd i sin språkutveckling i svenska i sin hemmiljö ska få det i förskolan
- föreslå en reglering som säkerställer att barngrupper på alla förskolor har lämplig storlek och överväga om det även behövs en reglering för att säkerställa lämplig personaltäthet
- överväga och föreslå andra åtgärder förutom reglering för att säkerställa att alla barngrupper har lämplig storlek
- föreslå hur det kan införas tydligare krav på kunskaper i svenska språket för personalen i förskolan
- lämna förslag om hur det kan upplysas i skollagen om att det följer av språklagen att språket i skolväsendet är svenska med de avvikelser som anges i skollagen och förordningar som ansluter till den.

Utredningstiden har förlängts i enlighet med tilläggsdirektiv som beslutades den 27 november 2025 (dir. 2025:102). Uppdraget ska redovisas senast den 11 juni 2026.

Statskontorets utvärdering av insatser och åtgärder för ökad kvalitet och likvärdighet i skolväsendet

Statskontoret har i uppdrag att utvärdera de insatser och åtgärder som vidtagits med anledning av ett specifikt regeringsuppdrag som gavs 2021

(U2021/03837) till Skolverket, Skolinspektionen, Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Skolforskningsinstitutet om att göra insatser för ökad kvalitet och likvärdighet i skolan (U2022/02901). Statskontoret ska utvärdera om myndigheternas insatser och åtgärder har genomförts effektivt och bidragit till ökad kvalitet och likvärdighet i skolväsendet. I en delredovisning av uppdraget har Statskontoret utvärderat genomförandet av de kvalitetsdialoger som Skolverket och SPSM erbjuder samtliga skolhuvudmän. Av delredovisningen framgår att skolhuvudmännen generellt sett har goda erfarenheter av kvalitetsdialogerna och att skolmyndigheterna har hittat en tydlig struktur och process för dialogerna. Det framgår också att förskolan som skolform fått flest kvalitetsdialoger, vilket förklaras av att en stor andel av huvudmännen enbart bedriver förskola. Det innebär att en stor del av myndigheternas tid och resurser läggs på förskolor, medan syftet med kvalitetsdialogerna är att uppnå ökad kvalitet och likvärdighet i hela skolväsendet. Men att lägga ned mycket resurser på att förbättra kvaliteten i just förskolan som skolform kan också vara en fördel, enligt delrapporten. Om barn och elever får en bra grund i förskolan så kan många problem undvikas i senare skolformer (Delrapport från Statskontoret: Dialog för ökad kvalitet och likvärdighet i skolan, dnr 2025:4). Statskontoret ska slutredovisa uppdraget senast den 28 februari 2026 till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet understryka att det är väsentligt att verksamheten i förskolan håller hög kvalitet. Förskolan ska vara trygg och lärorik för alla barn. Vidare vill utskottet framhålla att den spelar en central roll för att ge barn goda och likvärdiga förutsättningar inför skolstarten.

I fråga om yrkanden om betydelsen av förskolepersonalens kunskaper i svenska och om förskolans språkutvecklande arbete instämmer utskottet i att det området behöver stärkas. Goda kunskaper i det svenska språket är en förutsättning för att klara skolan och ta en aktiv del i samhället. Utskottet vill därför uppmärksamma att det pågår ett intensivt arbete från regeringens sida för att barn i förskolan ska få stöd i sin språkutveckling i svenska. Från och med hösten 2025 har det svenska språkets ställning förstärkts i förskolans läroplan. Skolverket har tagit fram allmänna råd utifrån förändringarna i läroplanen där det bl.a. anges att huvudmannen bör beakta att den personal som anställs har tillräckliga kunskaper i svenska för att barn ska kunna stimuleras i sin språkutveckling. Skolverket har bl.a. också i uppdrag att ta fram stöd för hur förskolor kan följa upp varje barns språkutveckling. Vidare har Skolinspektionen i uppdrag att granska huvudmäns arbete med att uppfylla de språkrav i svenska som finns för förskolans verksamhet. Utskottet vill också nämna den pågående utredningen om en likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola som bl.a. undersöker införandet av en s.k. språkförskola för barn som inte i tillräcklig utsträckning exponeras för det

svenska språket i sin hemmiljö och som visar påtagliga brister i språkutvecklingen i svenska. Utskottet vill inte föregripa det pågående arbetet.

När det gäller yrkandena om mindre barngrupper och ökad personaltäthet i förskolan anser utskottet att det är en angelägen fråga för förskolans kvalitet. Utskottet konstaterar att det tyvärr förekommer verksamheter där barngrupperna är för stora. Utskottet vill i sammanhanget uppmärksamma att utredningen om en likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola har fått i uppdrag av regeringen att utreda vilka åtgärder, inklusive reglering, som kan vidtas för att säkerställa att alla förskolor har barngrupper med lämplig storlek och personaltäthet. Utskottet anser att utredningens arbete inte bör föregripas. Utskottet vill också hänvisa till att riksdagen beslutade om en förstärkning av statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan för 2026, som bl.a. kan användas till för att sträva efter att barngrupperna ska ha en storlek som överensstämmer med Skolverkets riktmärke.

När det gäller yrkandena om barnomsorg på kvällar, nätter och helger delar utskottet uppfattningen att det är en viktig fråga för att kunna svara mot arbetsmarknadens och familjers behov och inte minst för barns utveckling och lärande. Som utskottet tidigare anfört, bl.a. i utskottets betänkande 2024/25:UbU8 s. 10, är det reglerat i skollagen att kommunerna ska sträva efter att erbjuda omsorg för barn under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds. Utskottet vill också hänvisa till att statsbidrag lämnas för att stimulera kommunerna att i ökad utsträckning erbjuda omsorg under kvällar, nätter och helger. Utskottet ser därmed inte skäl att vidta ytterligare åtgärder med anledning av yrkandena.

I fråga om förskolans lokaler och utemiljö vill utskottet hänvisa till gällande bestämmelser. I bl.a. skollagen finns bestämmelser som anger att det ska finnas ändamålsenliga lokaler och att utrustning ska vara utformad så att syftet med verksamheten kan uppfyllas. Vidare ska huvudmannen bl.a. se till att barnen i förskolan erbjuds en bra miljö. Sammantaget verkar bestämmelserna för syftet att förebygga ohälsa och i övrigt skapa en god inne- och utemiljö i förskolan.

När det gäller frågan om att utreda rätten till särskilt stöd konstaterar utskottet att det framgår av skollagen att barn som behöver särskilt stöd i sin utveckling ska få det stöd som deras speciella behov kräver och att rektorn ska se till att barnet ges sådant stöd. Av läroplanen för förskolan framgår bl.a. också att förskollärare ska ansvara för att vid övergångar särskilt uppmärksamma barn som är i behov av särskilt stöd. Utskottet ser inte skäl att föreslå att det tillsätts en sådan utredning som efterfrågas.

När det gäller yrkandet om att stärka modersmålsstödet i förskolan vill utskottet hänvisa till bl.a. läroplanen för förskolan, där det tydligt framgår att förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål. Utskottet vill också framhålla det stödmaterial som Skolverket har tagit fram till förskolor om hur de kan arbeta

språkutvecklande med flerspråkiga barn i förskolan. Utskottet ser inte behov av att vidta ytterligare åtgärder.

I fråga om att tillsätta en utredning så att en hållbar och likvärdig förskola i hela landet garanteras vill utskottet uppmärksamma den ovan nämnda utredningen som bl.a. ska utreda hur Sveriges förskolor ska få förutsättningar att erbjuda en likvärdig förskola av hög kvalitet. Utskottet ser inte heller här skäl till att föregripa det arbete som pågår.

Inte heller i övrigt finner utskottet skäl att vidta några åtgärder med anledning av yrkandena. Mot bakgrund av ovanstående avstyrker utskottet motionerna 2025/26:1200 (M), 2025/26:1805 (S), 2025/26:1831 (S) yrkandena 1 och 2, 2025/26:2577 (M), 2025/26:2696 (S), 2025/26:2791 (V) yrkandena 11, 12 och 14–16, 2025/26:3186 (C) yrkandena 5 och 6, 2025/26:3364 (MP) yrkandena 16 och 64, 2025/26:3499 (L), 2025/26:3591 (S) yrkande 41, 2025/26:3618 (L) och 2025/26:3810 (S) yrkande 21.

Personalkategorier och kompetens i förskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att införa en skyddad yrkestitel för barnskötare och om kompetensutveckling för personal i förskolan.

Jämför reservation 14 (V), 15 (C), 16 (MP) och 17 (S).

Motionerna

Skyddad yrkestitel för barnskötare

I partimotion 2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 4 framhåller motionärerna att det bör införas en skyddad yrkestitel för barnskötare i syfte att höja yrkets status, tydliggöra kompetenskrav och stärka kvaliteten inom barnomsorgen.

I kommittémotion 2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 13 begär motionärerna att regeringen återkommer med ett lagförslag som innebär att barnskötare blir en skyddad yrkestitel. Enligt motionärerna ska titeln reserveras för personer med en examen från barn- och fritidsprogrammet eller motsvarande utbildning på komvux.

I kommittémotion 2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 23 vill motionärerna införa en skyddad yrkestitel för barnskötare, bl.a. genom att renodla barnskötarutbildningarna och bättre anpassa dem till det arbete som väntar efter utbildningen.

Enligt motion 2025/26:1896 av Johan Andersson m.fl. (S) bör regeringen överväga att utreda förutsättningarna för att införa skyddad yrkestitel för barnskötare.

Kompetensutveckling för personal i förskolan

I kommittémotion 2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 25 anser motionärerna att det behövs ett förskolelyft – motsvarande Äldreomsorgslyftet – för att skapa trygga anställningar och höja kompetensen i förskolan.

Bakgrund och gällande rätt

Personalkategorier i förskolan

Av 2 kap. 13 och 14 §§ skollagen framgår att undervisning i förskolan ska ske under ledning av förskollärare. Utöver förskollärare får det i undervisningen i förskolan finnas annan personal, t.ex. barnskötare, med sådan utbildning eller erfarenhet att barnens utveckling och lärande främjas.

Av samtliga heltidstjänster i förskolan 2024 hade 41 procent en förskollärarexamen och 1,5 procent en lärarexamen. Nästan 16 procent av de anställda hade slutfört en gymnasial utbildning för arbete med barn och knappt 22 procent hade viss pedagogisk utbildning, såsom en pedagogisk högskoleutbildning utan examen eller en gymnasial utbildning utan slutbetyg. Utbildningskategorin Övrig utbildning stod för knappt 20 procent av heltidstjänsterna. I denna utbildningskategori finns personer som har en annan utbildning än de som nämnts ovan (Skolverket [2025], Barn och personal i förskolan hösten 2024, dnr 2025:1186, s. 18).

Utbildning till barnskötare

Yrkesutbildning till barnskötare finns i gymnasieskolan, i den kommunala vuxenutbildningen (komvux) och inom folkbildningen. I gymnasieskolan utbildas barnskötare på barn- och fritidsprogrammet med inriktning pedagogiskt och socialt arbete. Efter examen från programmet ska eleverna ha kunskaper om bl.a. barns och ungas utveckling och lärande samt om olika pedagogiska verksamheter. Inom programmet ska eleverna också få möjligheter att läsa ämnen som förbereder för högskolestudier. Programmet ges även som lärlingsutbildning.

Inom komvux finns, utöver möjligheten att läsa in motsvarande hela gymnasieskolans barn- och fritidsprogram, s.k. sammanhållen yrkesutbildning till barnskötare, som består av en specifik kombination av ämnen på gymnasial nivå. En nationell sammanhållen yrkesutbildning ska ge kunskaper som motsvarar kompetenskraven på nationell nivå inom ett yrkesområde där det ställs särskilda krav på ett nationellt likvärdigt innehåll i utbildningen (2 kap. 10 b § förordningen [2011:1108] om vuxenutbildning). Dessa utbildningar är utformade utifrån de kompetenskrav som olika branscher ställer och av varierande omfattning. Den sammanhållna yrkesutbildningen till barnskötare omfattar 1 400 poäng, vilket motsvarar ungefär 1,5 års gymnasiestudier (Skolverkets webbplats).

Folkhögskolorna har ingen gemensam läroplan, vilket innebär att varje skola själv bestämmer över sina kurser.

Skolverkets uppdrag om en mer ändamålsenlig utbildning till barnskötare på gymnasial nivå

Skolverket fick i april 2024 i uppdrag att se över och föreslå förändringar i barn- och fritidsprogrammets inriktning pedagogiskt och socialt arbete för att säkerställa en mer ändamålsenlig utbildning till barnskötare (Skolverkets regleringsbrev för 2024, beslut 2024-04-25). Regeringen framförde att med en ändamålsenlig utbildning stärks och tydliggörs vilken kompetens eleven har efter fullföljd gymnasieutbildning. I översynen skulle Skolverket bl.a. även se över den befintliga yrkesutgången till barnskötare.

I redovisningen av uppdraget från december 2024 (dnr 2024:1688) gjorde Skolverket den samlade bedömningen att de förändringar inom utbildningen till barnskötare som redan har genomförts och de som kommer att genomföras inom ramen för Gy 25 är tillräckliga. Skolverket menade att dessa förändringar i utbildningen, lika väl som att inrätta en ny inriktning som utbildar till barnskötare på barn- och fritidsprogrammet, tillgodoser regeringsuppdragets syfte, dvs. att säkerställa ändamålsenligheten i utbildningen, så att utbildningens innehåll på ett tydligare sätt återspeglar det som förväntas av en barnskötare i arbetslivet.

De nya ämnesplanerna (Gy 25) trädde i kraft den 1 juli 2025. I den nu gällande programstrukturen för barn- och fritidsprogrammet med inriktning pedagogiskt och socialt arbete har elevers utrymme att välja fritt minskat något vilket leder till en högre grad av likvärdighet, enligt Skolverket. Dessutom har två nya ämnen lagts till i programfördjupningen på barn- och fritidsprogrammet: språk och kunskapsutveckling i förskolan och fritidshemmet samt pedagogiskt och socialt arbete – specialisering.

Kompetensutveckling

Av 2 kap. 34 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen får möjligheter till kompetensutveckling. Av förskolans läroplan framgår vidare att rektorn har ett särskilt ansvar för att förskollärare, barnskötare och övrig personal får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.

Enligt förordningen (2023:144) om statsbidrag för fortbildning av lärare och förskollärare kan huvudmän ansöka om statsbidrag som ska användas till ersättning för lön eller andra kostnader med koppling till lärarens eller förskollärarens studier för att dessa ska få möjlighet att fortbilda sig för att få utökad behörighet, viss examen eller ny kunskap (1 och 10 §§). Vidare får statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan (förordning 2021:848) bl.a. användas för kostnader för kompetensutveckling för förskollärare och annan personal som arbetar i barngrupper i förskolan (3 §).

Uppdrag om fortbildning för förskollärare m.m.

Enligt Skolverkets instruktion ska myndigheten svara för nationella fortbildnings-, kompetensutvecklings- och stödinsatser för personal, sammanställa och kommunicera kunskap om resultat av forskning och svara för riktade utvecklingsinsatser inom prioriterade områden (7 §).

Skolverket ska bl.a. genomföra insatser för att stärka barns och elevers språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling och främja kvaliteten i undervisningen inom dessa områden (Skolverkets regleringsbrev för 2025, beslut 2024-12-19). Insatserna ska bl.a. riktas mot förskolan, förskoleklassen samt lågstadiet i grundskolan, den anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan. Inom ramen för uppdraget ska Skolverket genomföra insatser som stärker kompetensutvecklingen för lärare och förskollärare samt annan pedagogisk personal i förskolan och skolbibliotekarier. Skolverket ska också svara för handledarutbildning för legitimerade lärare och legitimerade förskollärare som ska leda kompetensutveckling inom språk-, läs-, skriv- och matematikutveckling. Insatserna ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 30 juni 2026.

Vidare ska Skolverket tillhandahålla insatser som syftar till att förbättra kunskapen i det svenska språket bland anställda inom välfärden (Skolverkets regleringsbrev för 2022, beslut 2022-12-15). Uppdraget beskrivs närmare under ovanstående rubrik om det svenska språket i förskolan.

Ett nationellt professionsprogram

Sedan september 2025 finns det ett nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare (2 kap. 34–34 d §§ skollagen). Programmet innehåller dels en nationell struktur för kompetensutveckling för rektorer, lärare och förskollärare, dels ett nationellt meriteringssystem för legitimerade lärare och legitimerade förskollärare. Den nationella strukturen för kompetensutveckling består dels av kompetensutvecklingsinsatser och fortbildning som Skolverket erbjuder, dels av kurser som erbjuds av universitet och högskolor. Professionsprogrammet är inte ett program i den bemärkelsen att alla ska gå samma kurser. Det är varje enskild rektors, lärares och förskollärares behov och målsättningar som avgör kompetensutvecklingen inom professionsprogrammet. Det är avgörande att insatserna har relevans och kan bidra till att utveckla kvaliteten i undervisningen.

Huvudmannen ska, som en del av sitt ansvar för personalens kompetensutveckling, se till att legitimerade lärare och legitimerade förskollärare ges möjlighet att delta i sådan kompetensutveckling inom det nationella professionsprogrammet som bidrar till att öka yrkesskickligheten och som kan ligga till grund för ett beslut om sådan meriteringsnivå som inte förutsätter en examen på forskarnivå (2 kap. 34 a §).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis betona vikten av kompetent förskolepersonal och att det finns goda möjligheter till kompetensutveckling och yrkesutveckling.

När det gäller yrkandena om att införa en skyddad yrkestitel för barnskötare, bl.a. genom att tydliggöra vilken utbildning som krävs för att anställas som barnskötare, vill utskottet uppmärksamma att Skolverket på uppdrag av regeringen har sett över utbildningen till barnskötare för att göra den mer ändamålsenlig och inriktad mot att arbeta med barn. Barnskötare har en viktig roll i förskolans uppdrag att erbjuda varje barn en trygg omsorg och att främja alla barns utveckling och lärande. I den programstruktur för barn- och fritidsprogrammet med inriktning pedagogiskt och socialt arbete som gäller sedan hösten 2025, noterar utskottet att utbildningen är mer styrd och att elevers utrymme att välja fritt har minskat, vilket innebär en högre grad av likvärdighet i utbildningen. Utskottet ser i nuläget inte behov av att vidta ytterligare åtgärder.

I fråga om att det behövs ett förskolelyft för att höja kompetensen i förskolan hänvisar utskottet till att skolhuvudmännen enligt skollagen är skyldiga att se till att personalen får möjligheter till kompetensutveckling. Utskottet vill också hänvisa till de statsbidrag som kan användas till kompetensutveckling för personal i förskolan, bl.a. statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder i förskolan. Utskottet noterar vidare att Skolverket erbjuder omfattande kompetensutveckling för personalen i förskolan. Slutligen vill utskottet också uppmärksamma det nationella professionsprogrammet för rektorer, lärare och förskollärare som finns sedan september 2025 och som bl.a. innebär en nationell struktur för kompetensutveckling för rektorer, lärare och förskollärare.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2025/26:1896 (S), 2025/26:2791 (V) yrkande 13, 2025/26:3186 (C) yrkande 4, 2025/26:3364 (MP) yrkande 23 och 2025/26:3810 (S) yrkande 25.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

De motionsyrkanden som finns upptagna i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se betänkandena 2022/23:UbU4, 2023/24:UbU8 och 2024/25:UbU8. Utskottet avstyrker därför dessa motionsyrkanden. Tidigare ståndpunkter framgår av de nämnda betänkandena.

Reservationer

1. Ansvaret för tillsyn och tillståndsprövning, punkt 1 (S, V)

av Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Rose-Marie Carlsson (S) och Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3863 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2025/26:60 av Lars Johnsson (M),

2025/26:2021 av Johanna Rantsi (M) yrkandena 1 och 2,

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkandena 18 och 21,

2025/26:3861 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt

2025/26:3866 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Riksrevisionen har granskat om staten arbetar effektivt för att främja en likvärdig förskola. Den övergripande slutsatsen är tyvärr nej. Granskningen visar hur förskolan hamnar i skymundan i både regeringens och myndigheternas insatser och uppföljningar. Bedömningen är att tillsynssystemet inte främjar en enhetlig och rättssäker tillsyn. Det är en allvarlig kritik som pekar på behovet av omedelbara åtgärder från regeringens sida. Förskolan spelar en avgörande roll i våra barns utveckling och lärande. Vi accepterar inte att likvärdigheten i förskolan och barnens rätt till utveckling och lärande underordnas vinstdrivande koncerners vinstintresse. Det saknas i dag skarpa verktyg för att granska, upptäcka och vidta åtgärder mot missförhållanden kopplade till vinstjakt. Vi vill ge Skolinspektionen skarpare verktyg för att granska och kontrollera förskolans likvärdighet.

Riksdagen har tidigare gjort ett tillkännagivande om att utreda för- och nackdelar med att ge Skolinspektionen allt tillsynsansvar samt ansvar för beviljande av tillstånd för förskolor och pedagogisk omsorg. Trots att det finns ett tydligt behov och en uttrycklig vilja att utreda frågan hos en majoritet i riksdagen har regeringen ignorerat frågan. I budgetpropositionen för 2025 ansåg regeringen frågan slutbehandlad och avskrev den. Riksrevisionens rapport visar att detta var ett misstag. Vi kräver att det utreds om Skolinspektionen ska ha allt tillsynsansvar samt ansvar för att bevilja tillstånd för förskolor och pedagogisk omsorg.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

2. Ansvaret för tillsyn och tillståndsprövning, punkt 1 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3861 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2025/26:60 av Lars Johnsson (M),

2025/26:2021 av Johanna Rantsi (M) yrkandena 1 och 2,

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkandena 18 och 21,

2025/26:3863 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt

2025/26:3866 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Riksrevisionen drar i sin rapport den allvarliga slutsatsen att statens arbete för att främja en likvärdig förskola inte sker effektivt. Jag delar Riksrevisionens oro. Förskolan lägger grunden för barns fortsatta lärande och är avgörande för att jämna ut livschanser. Att säkerställa en hög och likvärdig kvalitet i hela landet är en av statens viktigaste uppgifter.

I rapporten pekar Riksrevisionen också på flera systembrister. En av de mest centrala är det delade och otydliga ansvaret för tillståndsprövning och tillsyn där Riksrevisionen konstaterar att nuvarande system inte främjar en enhetlig och rättssäker tillsyn. Den skarpa kritiken i rapporten kräver skyndsamt och omedelbar hantering. För att garantera likvärdighet och rättssäkerhet över hela landet är det nödvändigt att samla ansvaret för ägar- och ledningsprövningen hos en nationell myndighet som har den specialistkompetens som krävs. Skolinspektionen har redan detta ansvar för fristående skolor och det är en naturlig och logisk följd att myndigheten även tar över ansvaret för förskolan.

Det bör också utredas om och i så fall på vilket sätt ansvaret för tillsynen av samtliga förskolor kan samlas hos Skolinspektionen eller en annan statlig myndighet. Regeringen menar i sin skrivelse att man avvaktar Utredningen om en likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola (U 2024:04) innan ytterligare åtgärder vidtas när det gäller tillsynsansvaret. Problemet är att utredningens direktiv (dir. 2024:113) inte ger utredaren i uppdrag att se över själva tillsynsmodellen. Eftersom regeringen redan pekat ut nämnda utredning som det centrala verktyget för att stärka förskolans

likvärdighet, anser jag att det är både logiskt och effektivt att ge utredningen ett tilläggsdirektiv i frågan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

3. Ansvaret för tillsyn och tillståndsprovning, punkt 1 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3866 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 2 och avslår motionerna

2025/26:60 av Lars Johnsson (M),

2025/26:2021 av Johanna Rantsi (M) yrkandena 1 och 2,

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkandena 18 och 21,

2025/26:3861 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt

2025/26:3863 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Förskolan har en central roll i att främja barns lärande, utveckling och jämlika livschanser. Det är där grunden för framtida kunskap, delaktighet och självförtroende läggs – särskilt för barn som växer upp under svårare socioekonomiska förhållanden. Det är djupt oroande att Riksrevisionens granskning visar att staten brister i sitt ansvar att stödja, följa upp och utöva tillsyn över förskolans likvärdighet. Myndigheternas arbete med tillsyn och uppföljning är dessutom splittrat och ojämnt. I nuläget ansvarar kommunerna för tillsyn av fristående förskolor, medan Skolinspektionen granskar kommunala – en ordning som varken är rättssäker eller likvärdig. Jag vill säkerställa att barnen får en verksamhet som garanterat utgår från läroplan, vetenskap och beprövad erfarenhet. Staten bör ta över provningen och tillsynen av enskilda förskolor. Skolinspektionens mandat bör utvidgas eller en ny instans inrättas för att säkerställa att förskolans kvalitet följs upp enhetligt och regelbundet, med nationella kvalitetsindikatorer som speglar både pedagogiskt innehåll och kompensatoriska aspekter.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. Statligt stöd till förskolor, punkt 2 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3866 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Trots att nio av tio barn i Sverige går i förskolan ser vi hur skillnaderna i kvalitet och förutsättningar ökar – mellan kommuner, mellan huvudmän och mellan bostadsområden. Det statliga stödet till utveckling når inte fram till alla. Mindre huvudmän, fristående förskolor och verksamheter i socioekonomiskt utsatta områden har i lägre grad möjlighet att söka, ta del av eller omsätta de insatser som erbjuds.

Dessa strukturella brister är inte nya. Flera rapporter från både Riksrevisionen och Skolverket pekar på samma mönster: barn med störst behov får minst stöd. Det gäller tillgången till utbildade förskollärare, barngruppernas storlek, tillgång till svenska språket och inte minst vilka resurser huvudmannen har för att följa upp och förbättra verksamheten. Denna ojämlikhet återspeglas senare i skolsystemet och påverkar barns möjligheter långt ut i livet. Jag menar att det är hög tid att ta dessa varningssignaler på allvar. Alla förskolor, oavsett huvudman, bör ges verklig tillgång till skolutvecklingsstöd. Det ska vara enkelt att ansöka, flexibelt att använda och tillräckligt generöst för att kunna anpassas efter lokala behov. Det bör riktas till förskolor med ogynnsam socioekonomisk sammansättning och även innefatta kompetenshöjande insatser och resurser för att stärka det kompensatoriska uppdraget.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

5. En förskolekommission, punkt 3 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 15 och

2025/26:3866 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Det behövs en samling och en nationell strategi för förskolan. Att regeringen i sin skrivelse väljer att inte agera kraftfullare mot de brister som Riksrevisionen pekar på är anmärkningsvärt. Att hänvisa till en pågående utredning, som dessutom precis i dagarna fått förlängd utredningstid, är inte tillräckligt. Jag anser att regeringen bör agera omedelbart och kraftfullt inom de områden som Riksrevisionen har belyst och genom att tillsätta en förskolekommission – för barnens skull, för förskolans likvärdighet och för framtidens jämlika samhälle. Den nya kommissionen bör få ett brett och långsiktigt uppdrag: att analysera segregationen, föreslå hållbara strukturer för finansiering och styrning samt bidra till jämlikhet, kunskap och kvalitet. Kommissionen bör också ha en bred sammansättning med experter från professionen, forskare, civilsamhälle och bred parlamentarisk representation.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

6. Barngruppernas storlek och personaltäthet i förskolan, punkt 5 (S)

av Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S) och Rose-Marie Carlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 21 och avslår motionerna

2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkandena 11 och 12,

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 16 och

2025/26:3618 av Patrik Karlson (L).

Ställningstagande

Vi vill höja kvaliteten i förskolan. För att det ska vara möjligt krävs små barngrupper och ökad personaltäthet. Vi vill därför införa bindande regler för bemanningen i förskolan som styr huvudmännen mot kvalitet och jämlikhet. Behoven måste vara styrande. För att minska barngrupperna fick förskolan stora resurstillskott under den förra socialdemokratiskt ledda regeringen, och 2022 började de statliga resurserna till förskolan viktas socioekonomiskt. Men vi anser att det fortfarande finns mycket kvar att förbättra inom förskolan för att alla barn ska få en riktigt bra start i livet.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

7. Barngruppernas storlek och personaltäthet i förskolan, punkt 5 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkandena 11 och 12 samt avslår motionerna

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 16,

2025/26:3618 av Patrik Karlson (L) och

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 21.

Ställningstagande

För att höja kvaliteten i förskolan föreslår jag att barngrupperna regleras genom att man som i Norge reglerar hur många barn det får vara per anställd i förskolan. Jag vill se max tre barn per vuxen för barn upp t.o.m. tre år och max fem barn per vuxen i grupperna med barn som är fyra till fem år. Samtidigt föreslår jag att barngruppernas storlek regleras till max 12 barn i grupperna med barn under tre år och max 15 barn i grupperna med barn som är fyra till fem år. Detta är krav som redan i dag drivs av fackförbunden Sveriges Lärare och Kommunal. I Norge har lagen haft effekt och personaltätheten har ökat. För att komma till rätta med bemanningen i förskolan och för att ge alla barn en bra start i livet anser jag att Sverige bör följa Norges exempel.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

8. Barngruppernas storlek och personaltäthet i förskolan, punkt 5 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 16 och avslår motionerna
2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkandena 11 och 12,
2025/26:3618 av Patrik Karlson (L) och
2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 21.

Ställningstagande

Jag anser att förskolan i Sverige behöver mindre barngrupper och mer personal. Det skulle öka kvaliteten i förskolan. Skolverkets riktmärke om gruppstorlekar och bemanning följs inte och därför behövs lagstiftning på området. Regleringar kring gruppstorlekar och bemanning ska grundas på vetenskap och beprövad erfarenhet. Förskollärares, barnskötares och rektorers bedömningar ska väga tungt.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

9. Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds, punkt 6 (S, V)

av Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Rose-Marie Carlsson (S) och Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:1805 av Aida Birinxhiku (S) och
2025/26:1831 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna
2025/26:2577 av Saila Quicklund (M),
2025/26:2696 av Magnus Manhammar (S) och
2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 64.

Ställningstagande

Arbetsmarknaden har förändrats över tid och allt fler, särskilt i arbetaryrken, jobbar skift, nätter och helger och har svårt att ordna med barntillsyn om inte kommunen erbjuder barnomsorg på dessa tider. I dag är kommunerna enligt skollagen skyldiga att erbjuda förskola inom fyra månader. Däremot finns ingen motsvarande skyldighet att erbjuda barnomsorg på oönskad arbetstid. Kommunerna ska enligt lagen ”sträva efter” att tillhandahålla sådan omsorg, men i praktiken innebär det att nästan en tredjedel av landets kommuner inte erbjuder någon barnomsorg på oönskad arbetstid alls. I flera kommuner är

dessutom tillgången starkt begränsad. Det statsbidrag som finns att söka för kommuner som erbjuder barnomsorg på obekväma arbetstider motsvarar långt ifrån deras kostnad för detta. Vi anser därför att lagstiftningen och finansieringen av barnomsorg på obekväm arbetstid bör ses över för att säkerställa att fler föräldrar får tillgång till barnomsorg på obekväm arbetstid.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

10. Omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds, punkt 6 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 64 och
avslår motionerna

2025/26:1805 av Aida Birinxhiku (S),

2025/26:1831 av Johanna Haraldsson m.fl. (S) yrkandena 1 och 2,

2025/26:2577 av Saila Quicklund (M) och

2025/26:2696 av Magnus Manhammar (S).

Ställningstagande

För en jämställd arbetsmarknad krävs en bra och tillgänglig barnomsorg. I dag ser tillgången till barnomsorg på obekväm arbetstid olika ut mellan landets kommuner. Kommunerna är inte skyldiga att erbjuda barnomsorg på obekväma tider, vilket orsakar stora problem för de föräldrar som arbetar kvällar, nätter, helger eller mycket tidigt på morgonen. Jag vill att fler kommuner ska erbjuda barnomsorg som är tillgänglig även på kvällar, helger och nätter.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

11. Förutsättningar för kvalitet och deltagande i förskolan, punkt 7 (S)

av Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S) och Rose-Marie Carlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 41 och avslår motionerna

2025/26:1200 av Caroline Högström (M),

2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkandena 14–16,

2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 5 och 6 samt 2025/26:3499 av Helene Odenjung och Gulan Avci (båda L).

Ställningstagande

En väl fungerande förskola som är tillgänglig och håller hög kvalitet är en viktig faktor för jämställdheten i samhället. Jämte föräldraförsäkringen var utbyggnaden av barnomsorgen i Sverige från 1970-talet och framåt viktiga för att möjliggöra ett högre deltagande i arbetslivet för kvinnor. Sedan dess har förskolan blivit en allt viktigare förutsättning för att föräldrar ska kunna delta i arbetslivet, men också för att lägga grunden för att pojkar och flickor ska få goda chanser i livet. Utbildningssystemets värdegrund och normkritiska pedagogik är viktig för att barn redan från förskolan börjar lära sig om allas lika värde, respekt, empati och att ifrågasätta traditionella könsroller. För att ge alla barn en bra skolstart anser vi att förskolans språkutvecklande arbete måste stärkas, särskilt i utsatta områden. Fokus ska vara på de förskolor som har störst behov.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

12. Förutsättningar för kvalitet och deltagande i förskolan, punkt 7 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkandena 14–16 och
avslår motionerna
2025/26:1200 av Caroline Högström (M),
2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 5 och 6,
2025/26:3499 av Helene Odenjung och Gulan Avci (båda L) och
2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 41.

Ställningstagande

Jag anser att det är viktigt att barngrupperna inte är större än vad lokalerna är dimensionerade för samt att lokalerna på olika sätt är anpassade för den verksamhet som bedrivs där. Det måste finnas gott om yta för barn att kunna leka. Ett flertal kommuner arbetar i dag med ett funktionsprogram för förskolan – ett styrdokument som beskriver vad som avses med ändamålsenliga lokaler och utemiljö. Det används som underlag vid planeringen och utformningen av förskolans verksamhet och i samband med att en ny förskola ska byggas eller när en gammal renoveras eller byggs om. I programmet kan allt från riktlinjer för antal barn per kvadratmeter till detaljer kring materialval, ventilation, färgsättning, höjd på möbler osv. ingå. Jag ser positivt på detta men anser att regeringen behöver ta ett större ansvar för att garantera att all barnomsorg i landet bedrivs i ändamålsenliga lokaler.

Vidare anser jag att det är viktigt att redan i förskolan hjälpa och stödja barn i behov av särskilt stöd. Om stödinsatser sätts in tidigt underlättar det för dessa barn i förskolan, skolan och resten av livet. Enligt läroplanen för förskolan ska verksamheten ge stimulans och särskilt stöd till de barn som befinner sig i svårigheter av olika slag. I dag finns det väldigt lite uppföljning av om läroplanen verkligen följs, likaså hur det fungerar vid övergången från förskolan till förskoleklassen. Jag anser därför att det bör tillsättas en utredning som undersöker om förskolebarn med behov av särskilt stöd får rätt stöd.

Jag vill också att modersmålsstödet i förskolan ska förbättras. Möjligheterna för förskolebarn att få modersmålsstöd varierar kraftigt och inte sällan finns det stora brister i förskolornas arbete, något som regelbundet konstateras av Skolinspektionen i deras tillsynsarbete. Ett bra stöd tidigt i livet leder till bättre förutsättningar för elever när de börjar grundskolan. Ett första steg bör vara att ge Skolverket i uppdrag att genomföra en fördjupad kartläggning av situationen när det gäller modersmålsstöd i förskolan.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

13. Förutsättningar för kvalitet och deltagande i förskolan, punkt 7 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 5 och 6 samt avslår motionerna

2025/26:1200 av Caroline Högström (M),

2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkandena 14–16,

2025/26:3499 av Helene Odenjung och Gulan Avci (båda L) och

2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 41.

Ställningstagande

Det är viktigt att valfrihet, kvalitet och likvärdighet i förskolan är garanterat i hela landet. Förskolan lägger grunden för skolgången och är en viktig del i utbildningsväsendet i dag. Jag vill att regeringen tillsätter en utredning om förskolan, med uppdrag att göra en grundläggande genomgång av faktiska förutsättningar för en hållbar och likvärdig förskola, utifrån skollagen och läroplanen. Utredningen behöver titta på bl.a. barngruppers storlek, personaltäthet, kvalitet, resurstilldelning, möjlighet att välja förskola, barn i behov av särskilt stöd samt förutsättningar för flerspråkiga barns lärande. Jag anser att behovet av att tillsätta en utredning av detta slag är extra stor i dag. Inte minst mot bakgrund av den minskade andelen barn i befolkningen och nedläggningshotade förskolor i stora delar av landet.

Jag anser också att det är centralt för barnens språkutveckling att de vuxna som möter dem, och som också får betalt för att bedriva en pedagogisk verksamhet, har tillräckligt med kunskaper i det svenska språket. För att få bedriva pedagogisk omsorg och förskola måste man ha goda språkkunskaper i svenska. Jag vill därför att det ställs tydliga språkrav i svenska på personal i både förskola och pedagogisk omsorg.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

14. Skyddad yrkestitel för barnskötare, punkt 8 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 13 och
avslår motionerna

2025/26:1896 av Johan Andersson m.fl. (S),

2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 4 och

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 23.

Ställningstagande

För att förskolan ska kunna utvecklas och rekrytera mer personal krävs det en utveckling av de olika yrkesrollerna, bl.a. genom att skydda yrkestiteln barnskötare. Titeln barnskötare bör reserveras för personer med en examen från barn- och fritidsprogrammet eller med motsvarande utbildning/yrkespaket på komvux. En skyddad yrkestitel höjer statusen på yrket och i förlängningen kvaliteten i verksamheten.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

15. Skyddad yrkestitel för barnskötare, punkt 8 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 4 och
avslår motionerna

2025/26:1896 av Johan Andersson m.fl. (S),

2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 13 och

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 23.

Ställningstagande

För att förskolan ska kunna klara av sitt uppdrag behöver personalen rätt kvalifikationer. Med tanke på att det i dag finns utbildade barnskötare att tillgå, men att arbetsgivarna ändå anställer personal som saknar relevant utbildning, anser jag att incitamentsstrukturer och arbetsvillkor bör förändras. Jag anser att titeln barnskötare bör skyddas i likhet med vad som har gjorts för undersköterskor. En skyddad yrkestitel höjer statusen på yrket och i förlängningen kvaliteten i verksamheten. Att personalen vet vilken kompetens de själva och deras kollegor har är dessutom en arbetsmiljöfråga på så sätt att det kan undvika slitningar och konflikter mellan individer och yrkesgrupper.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

16. Skyddad yrkestitel för barnskötare, punkt 8 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 23 och avslår motionerna

2025/26:1896 av Johan Andersson m.fl. (S),

2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkande 13 och

2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 4.

Ställningstagande

Barnskötare är den största yrkesgruppen i förskolan och spelar en central roll för barnens trygghet, omsorg och sociala utveckling. Utbildningarna till barnskötare varierar i hög grad i Sverige i dag. Jag ser behov av att utbildningarna renodlas och anpassas bättre till det arbete som väntar efter utbildningen. Genom en mer renodlad barnskötarutbildning kan och bör barnskötare göras till en skyddad yrkestitel. Det skulle även kunna resultera i att fler söker sig till yrket, som i dag lider av brist på kompetens.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

17. Kompetensutveckling för personal i förskolan, punkt 9 (S)

av Anders Ygeman (S), Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S) och Rose-Marie Carlsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 25.

Ställningstagande

Äldreomsorgslyftet har bidragit till att höja kvaliteten och kompetensen inom äldreomsorgen. Vi anser att ett förskolelyft på motsvarande sätt skulle ge personal inom förskolan möjlighet att fortbilda sig på arbetstid.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförts ovan.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2025/26:67 Riksrevisionens rapport om likvärdighet i förskolan – statens stöd, uppföljning och tillsyn.

Följdmotionerna

2025/26:3861 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvaret för ägar- och ledningsprövningen av enskilda huvudmän för förskolan bör samlas hos Skolinspektionen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Utredningen om en likvärdig förskola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola (U 2024:04) ett tilläggsdirektiv att utreda om och i så fall på vilket sätt ansvaret för tillsynen av samtliga förskolor kan samlas hos Skolinspektionen eller en annan statlig myndighet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3863 av Anders Ygeman m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om Skolinspektionen även ska ha allt tillsynsansvar samt ansvar för att bevilja tillstånd för förskolor och pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolinspektionen ska få skarpare redskap att granska och kontrollera förskolans likvärdighet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3866 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör säkerställa att det statliga stödet till förskolor blir tillgängligt och användbart för alla huvudmän och verksamheter, särskilt de som har störst behov, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att reformera tillsyn och uppföljning av förskolan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en nationell förskolekommission och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:60 av Lars Johnsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tillsynen av landets fristående förskolor och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1200 av Caroline Högström (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ta ställning mot förslag om obligatorisk förskola för alla barn och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1383 av Marcus Andersson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av att införa nationella bemanningsriktlinjer inom förskolan och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1709 av Staffan Eklöf (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om obligatoriet för kommuner att erbjuda förskola till barn vilkas förälder är föräldraledig med barnens yngre syskon bör tas bort eller inte och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1805 av Aida Birinxhiku (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgodose behovet av barnomsorg på obekväm arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1831 av Johanna Haraldsson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av skollagen i syfte att tillgodose behovet av barnomsorg på kvällar, nätter och helger och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över finansieringen av barnomsorg på obekväm arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1896 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda förutsättningarna att införa skyddad yrkestitel för barnskötare och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1904 av Magnus Manhammar (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ändra skollagen så att rätten till förskola för barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga utökas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2021 av Johanna Rantsi (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att överföra tillsynen av förskolor och pedagogisk omsorg från kommuner till Skolinspektionen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för Skolverket att ta över ansvaret för tillståndsgivning för fristående förskolor och pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2563 av Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att göra förändringar i enlighet med motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2577 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barnomsorg på obekvämt arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2696 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa en skyldighet att erbjuda barnomsorg på kvällar, nätter och helger och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2791 av Isabell Mixter m.fl. (V):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på reglering avseende barngruppers storlek i förskolan till max tre barn per vuxen för barn till och med tre år och max fem barn per vuxen i grupperna med barn som är fyra till fem år och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär att barngruppernas storlek i förskolan regleras till max 12 barn i grupperna med barn under tre år och max 15 barn i grupperna med barn fyra till fem år och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som innebär att barnskötare blir en skyddad yrkestitel och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att garantera att lokaler som används till förskoleverksamhet är anpassade och ändamålsenliga samt att antalet barn per kvadratmeter inte är för högt och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör tillsättas en utredning som undersöker om förskolebarn med behov av särskilt stöd får rätt stöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket bör ges i uppdrag att genomföra en fördjupad kartläggning av situationen när det gäller modersmålsstöd i förskolan och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3186 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla barn från två års ålder ska ha rätt att gå i 15 timmars avgiftsfri förskola, oberoende av om föräldrarna arbetar eller inte, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsynen och kraven, särskilt på den pedagogiska omsorgen, behöver skärpas och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en skyddad yrkestitel för barnskötare i syfte att höja yrkets status, tydliggöra kompetenskrav och stärka kvaliteten inom barnomsorgen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning bör tillsättas för att undersöka hur år av minskad andel barn kan ge utrymme för mindre barngrupper och utveckling av förskolans och den pedagogiska omsorgens verksamhet, så att en hållbar och likvärdig förskola i hela landet garanteras, och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om språkrav för personal i förskola och pedagogisk omsorg och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3364 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en förskolekommission ska tillsättas och tillkännager detta för regeringen.

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en bemanningsnorm i förskolan och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolinspektionen ska ta över prövningen och tillsynen av enskilda förskolor och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna aktivt bör erbjuda förskoleplatser från två års ålder och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolinspektionen ska ta över prövningen och tillsynen av enskilda förskolor och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barnskötare bör göras till en skyddad yrkestitel och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa tillgänglig barnomsorg även på kvällar, helger och nätter och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3499 av Helene Odenjung och Gulan Avci (båda L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pedagogisk omsorg bör avskaffas och ersättas med förskola för att stärka jämlikheten, barns utveckling och utbildningskvaliteten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3591 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förskola och skola för ett jämställt samhälle och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3618 av Patrik Karlson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagreglera barngruppers storlek och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3810 av Anders Ygeman m.fl. (S):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bindande regler ska införas för bemanning i förskolan för att öka styrningen mot kvalitet och jämlikhet och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga behovet av att genomföra ett förskolelyft motsvarande Äldreomsorgslyftet för att skapa trygga anställningar och höja kompetensen i förskolan och tillkännager detta för regeringen.

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att allmän förskola bör införas från två års ålder och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet

Motion	Motionärer	Yrkanden
10. Motioner som bereds förenklat		
2025/26:1383	Marcus Andersson (S)	
2025/26:1709	Staffan Eklöf (SD)	
2025/26:1904	Magnus Manhammar (S)	2
2025/26:2563	Mattias Eriksson Falk och Roger Hedlund (båda SD)	
2025/26:3186	Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C)	1 och 2
2025/26:3364	Camilla Hansén m.fl. (MP)	19
2025/26:3810	Anders Ygeman m.fl. (S)	26